

Новы Час

АЛЕСЬ ЛАГВІНЕЦ

Стар. 5

ДАКУМЕНТ З ІНТЕРНЕТУ

Кожны беларус мае права скардзіцца, чым ён рэгулярна і займаецца, і ў гэтым яму
ўлада не перашкаджае

Стар. 4

ВЯРТАННЕ КУЧМЫ

Пра тое, што адбываецца зараз ва ўкраінскай палітыцы, журналіст «НЧ» Алег Новікаў
размаўляе з кіеўскім палітологам Юрыем Даукунім

Стар. 12

АМЕРИКАНСКІ МАСТАК З ПАЎНОЧНА-ЗАХОДНЯГА КРАЮ

Стар. 14-15

ЧЫТАЙЦЕ
У НАСТУПНЫМ НУМАРЫ!

БАРЫС КІТ: Я ЗАЎЖДЫ НАЗЫВАЎ СЯБЕ БЕЛАРУСАМ

Працяг размовы з журналістам «НЧ»
Генадзем Кеснерам

ПАЛІТЭКАНОМІКА

ЗА НАФТУ РАСПЛАЦІЦА НАСЕЛЬНІЦТВА

Вольга Хвойн

Страты бюджэту Беларусі з-за
росту коштага на імпартуюмую
з Расіі нафту ўрад ацінвае ў
5,9 трыльёна беларускіх рублёў
(каля 2 мільярда доллароў). У
якасці кампенсуючых мераў
прапануецца падвысіць
акцызы на некаторыя тавары,
а таксама вызначыць мяжу
росту фонду заработка платы.

Гэта інфармацыя была абнародо-
вана ў форме ліста беларускага
ўрада кіраўніцтву Міжнародна-
га валютнага фонду. Эканаміст
Сяргей Чалы мяркуе, што МВФ
спрабуе давесці да лагічнага фі-
налу практыку, якая была распачата
у Беларусі з выдачай крэдыту па
программе stand-by, а ўрад краіны —
знівеляваць факт таго, што не
быў выкананы шарт аб авансаль-
ніцтва перад МВФ, як то стварэн-
не агенцства па прыватизацыі,
финансава агенцтва развіція,
адсущнасці сістэмных зрухаў у
галіне лібералізацыі эканомікі.

«Міжнародны валютны фонд
насамрэч зацікаўлены ў прыяня-
ненні супрацоўніцтва, бо яго эк-
сперты ведаюць сітуацыю, было
выдаткована німага інтэлекту-
альных ресурсаў. Ёсьць адмысловы
документ фонду, у якім расписаны
усе меры, якія неабходныя раэліза-
цыі, каб змяніць вектар беларускай
економікі», — гаворыць эксперт
Сяргей Чалы. Ён мяркуе, што ў супра-
цоўніцтве не надта зацікаўлены
якраз беларускі бок, хакі і грошы
МВФ — адны з самых танных.
Прычына ў тым, што крадыты
выдаюцца пад програмы реформа-
май, і простыя пераўтвороні ўжо
зроблены, а да больш глабальных
«быхцам бы пакуль не гатовы».

Бы ўрадзе прапануюць кампен-
саваць страты бюджету за кошт
карокіроўкі эканамічнай палітыкі.
Напрыклад, з дапамогай ра-

дзволіць пакласці ў бюджет калі
0,12 трыльёна рублёў. Таксама,
як перадае БелААН, чакаеца
падвышэнне ставак адлічэній у
інавацыйныя фонды — яшчэ плюс
0,35 трыльёна рублёў.

Гэтыя грошы будуть накіраваныя
на реалізацыю мерапрыемстваў
па энергазахаванні, якія
былі раней закладзены ў бюджет.
Подвышэнне падаткаў на сырвінную
галіну дазволіць атрымань-
ні падаткова 0,6 трыльёна рублёў. Ужо
падняліся ў сярэднім на 10 працэн-
таў закупачныя кошты на буйную
прадукцыю на 10 працэнтаў. Гэта

5 працэнтаў. У сакавіку ў сярэднім
на 10 працэнтаў былі падвышаныя
кошты закупкі малака. У Мінэкано-
міцкім тумачыць гэта ростам выдат-
каў на яго вытворчасць, а таксама
неабходнасцю ўраўніць айчынных
вытворцаў з вытворцамі суседніх
край, дзе закупныя кошты на ма-
лако больш высокі.

Апроч падвышэння цэн, нас
чакае і «столы» у росце заработка
платы. Урад мае намер амбекаваць
павелічэнне фонду аплаты працы
у 2010 годзе ў межах 11 працэнтаў.
«На пачатку быгучага года мы пад-
высілі тарыфную стаўку першага

разраду на 5 працэнтаў, а пенсіі — на 10 працэнтаў. Любое далейше
падвышэнне зарплаты ў бюд-
жэтных сектары пасля першага
квартала будзе разглядацца толькі,
калі дазволіць макроказанамічныя
ўмовы. Мы будзем па-ранейшаму
прытымлівацца практыкі абме-
жавання росту зарплаты работні-
каў дзяржаўных прадпрыемстваў,
якія атрымліваюць дзяржпад-
трымку. Прымамоцы рашэнне пра
падвышэнне пенсій, будзем кіра-
вацца неабходнасцю забяспечваць
устойлівасць Фонду сацыяльнай
абароны насельніцтва», — цытуе
БелААН ліст да МВФ.

Да канца чэрвеня на сем до-
лару мусіць вырасці тарыфы, і
надалей урад будзе стрымліваць
субсідіі жыллёва-камунальных
паслуг, што прадастаўляюцца
насельніцтву. Усе пералічаныя
меры мусіць дапамагчы скарачыць
разрыв у бюдзэтнага фінансавання
на 1 трыльён рублёў. «Каб закрыць
рэшту разрыву фінансавання, мы
пачнём здзяйсняць дадатковыя
меры па ўмацаванні прыбылковай
часткі бюджету 1/3 скарачненню
выдаткаў у другім падзодзі. Калі
гэтыя меры будуць недастатковыя
для закрыцця разрыву фінансавання,
дэфіцыт бюджету можа быць
падвышаны на вельмі да 1 трыльёна рублёў», — гаворыць
у лісте.

«Напаўненне бюджету за кошт
фіскальнай палітыкі, скарачэнне
выдаткаў — гэта відавочная захады
у дадзенай сітуацыі, — зазначае
Сяргей Чалы. — Але ў выніку ўсё
будзе залежаць ад сістэмных зме-
най, якіх і чакае МВФ. Напрыклад,
калі ўсё ж будзе створана фінан-
сава агенцтва развіція, у нас,
магчыма, нарэшце з'явіцца шанец
разблытаць складаную сістому
беларускай эканомікі. Бо ўся яна
пабудаваная на прыватных мерах,
выключчынках, палётках асобым
прадпрыемствам і г. д. Ключавая
ідэя ў тым, каб сістэматызаваць
усё гэта, і далей ужо накіроўваць
ресурсы ў эфектыўныя сферы, а не
расцягваць у паветры».

ФАКТЫ, ПАДЗЕІ, ЛЮДЗІ

2

НАВІНЫ РЭГІЁНАЎ

ВІЦЕБСК. ВОБЫСКІ БЫЛІ ДАРЭМНЫЯ

Працягваецца цік на газету «Віцебскі кур'ер». Напрыканцы мінулага тыдня міліцыянты паспрабаваць чартага наклад выдання. Напачатку супрацоўнікамі Першамайскага РАУС быў учынены вобыск машыны дырэктара прадпрыемства выдавецтва. Выяўлена толькі 52 пасобнікі. На наступны дзень да пошуку чартага накладу долучыліся міліцыянеры з абласнога УСС. Затрымлівалі і абшуквалі ўсе сіні і блакітныя мікраўтобусы, якія ехалі з Ресей. Такога колеру рэдакцыйная машына, і яна была затрымана. Вобыск не даў ніякіх выніку. У гэтых раз газета была дастаўлена чытаем іншым шляхам.

МЯДЗЕЛ. ЧАРТОВЫ ПАХОД ВЯСКОВЫХ МУЗЫКАЎ

Гурт з назвай «Da! Bl...» з вёскі Нарач арыгінальнасцю сваіх твораў ужо некалькі гадоў радзе слухачоў і мае вядомасць не толькі ў краі. Зарэгістраваны на пісмене хіт «Сенсацыя», у якім, як распавядзе лідер Віктар Мароз, сведчанне рачайнасці: «Эта песня не пра асабістое хыціце чалавека, а пра кожнага з нас, хто з'яўляецца часцінкай грамадства». Твор стаў запатрабаваны да пачатку яго презентацыі не толькі ў місіонных прыхільнікай калекцыі. У 2008 годзе вясковы гурт стаў пераможцам тутэйшага фестывалю «Ноч вайкалака».

ДОКШЫЦЫ. ПАДАРУНАК І ЗНЯВАГА

Напрыканцы мінулага года супрацоўніца дзяржбайной крамы «Журавінка» Алеся Навуменка выйшла замуж. На вяселі, сірод іншых падарункаў, маладая атрымала ад турфімі дакумент на 10-дённую паездку ў Егіпет. Калі ў лютым падышоў тэрмін паездкі, заўкрамы Ала Барыла не дазволіла цяжарнай жанчыне пайсці ў картоткатэрміновы адпачынак. Навуменка эста пытанні вырашыла прашаць кіраўніцтва гарандлю. По віртанні Барыла ў прысутнасці калектыву ўчыніла супрацоўніцам «вывалачку». Пасля чаго Алеся Навуменка з нервовым стрэсам патрапіла ў лякарню. Затым быў звярот у суд, які прызнаў Алу Барылу вінаватай у перавышэнні службовых паўнамоцтваў і пакараў штрафам у 280 тысяч рублёў на карысыць дзяржавы. Знявчаныя гонар і годнасць цяжарнай жанчыны суд пакінуў па-за ўбагай.

МАСТЫ. АГРУЙЦЕ Ў ПОЛІ І ЛЕСЕ

ЦВК прапанавала Мастоўскаму райвыканкаму ўнесці змены ў рашэнне аб вызначенні месця для правядзення масавых мерапрыемстваў, пасля таго, як чатыры кандыдаты ў Мастоўскім раёне ад хрысціянскіх дэмакратоў скіравалі скару ў Цэнтральныя баркамі парушэнні выбарчага заканадаўства. «Мастоўскім райвыканкамам вызначыў толькі 2 месцы ў г. Масты на значайні адлегласці ад выбарчых акругаў нашых кандыдатаў. Мы запатрабавалі стварыць нам роўныя умовы для правядзення агітаціўных шляхам правядзення масавых мерапрыемстваў. ЦВК стала на наш бок і прапанавала Мастоўскому райвыканкаму вызначыць месцы для агітаціўных на выбарчых акругах нашых кандыдатаў», — каментуе сітуацыю ціперашні дэпутат райсавета Дзмітрый Кухлік.

БРАСЛАЎ. ПРЫЗНАЧАНА ДАТА ФОТАПЛЕНЭРУ

Ужо ў другі раз Браслаў запрашае актыўных і крэатыўных аматараў фотамастацтва на пленэр «Ён — Прастора, Ён — Творца». У мінулыні годзе фотапленэр быў сполучаны з пленэрам для мастакоў, напрыканцы якога адбылася прэзентацыя працуз дзярzel'нікай пленэру — жывапіс, молянка, графіка, калаж і фотаздымак — у браслаўскім санктуары Маці Божай Валадаркі Азёрна. Сёлета супстрочка для прафесійных фатографаў і тых, каго цікавіць мастацтва фатаграфіі, адбудзеца з 10 па 18 ліпеня. Колькасць удзельнікаў амежаваная, таму пра сваё жаданне ўзделыць члены арганізаторы просьціц паведаміць не пазней, чым за два тыдні да пачатку пленэру.

Суд

ЦІСНУЛІ, КАБ ПРЫЗНАЎ ВІНУ

Працягваецца разгляд
крымінальных
справ, заведзенай
супраць ваўкаўскіх
прадпрымальнікаў Мікалая
Аўтуховіча і Уладзіміра
Асіпенкі, а таксама Міхаіла
Казлова і Аляксандра
Ларына па абвінавачванню ў
падрыхтоўцы тэракту.

На гэтым тыдні ў судзе даў
паказанні адзін з асноўных сведак

і быў дырэктар ваўкаўскай фірмы «Ніка-транс» Юрый Лівонаў, якога першапачатковы таксама абвінавачвалі па гэтым жа справе. Лівонаў расказаў, што адразу пасля арышту яму расказаў версію, нібыта Аўтуховіч рыхтаваў замах на чыноўнікаў, і дабіваліся прызнання ў саўдзеле падрыхтоўкі злачынстваў, інакш яго б чакаў вілкі турэмны тэрмін.

Падчас разгляду справы Мікалая Аўтуховіча заўвіў суду, што «гатовы даказаць сваю невінаватасць, калі яго не заб'юць». А таксама, што ведае чалавека

і праваахоўных структурах, які можа даказаць, што крымінальную справу супраць фірмы «Ніка-транс», уладальнікам якой быў Аўтуховіч, завялі на замове «зверху». По словам Аўтуховіча, яшчэ да 2005 года тагачасны кіраўнік Дэпартамента фінансавых расследаваній Дзяржкантролю Анатоль Грамовіч нібыта даў загад сваім падначаленым завесці такую справу. Летасць былы начальнік Дэпартамента фінансавых расследаваній Дзяржкантролю Анатоль Грамовіч быў асуђаны да зняво-

лення па справе аб злоўжыванні

мэтынікам у Брасце.

Цікава, што патэнційная «ахвяра» замаху — былы старшыня Гродзенскага аблвыканкама Уладзімір Саўчанка расказаў, што аб падрыхтоўцы ў дачыненні да яго тэракту даведаўся толькі ад следчых. Яго паказанні выявілі супяречнасці ў ранейшых сведчаннях Ларына, а сам Саўчанка заяўві, што да Аўтуховіча нікіх прэтэнзій не мае.

Таксама сталі вядомыя акаличнісці затрымання аднаго з галубых фігурантаў справы — Аляк-

сандра Ларына, вакол паказанняў якога грунтуюцца абвінавачванне. Ларын быў затрыманы 31 студзеня 2009 года як падазронны ў датычнісці да выбуху 4 ліпеня 2008 года ў Мінску. Ларын не прызнаваў сваёй датычнісці да гэтага інцидэнту, як і да гранатамётут, што быў знайдзены ў Гродна ў 2005 годзе. Прывільгія паказанні па справе Аўтуховіча Ларын пачаў даваць 24 лютага 2009 года. Нагадаю, што Мікалая Аўтуховіча, Юрія Лівонаў і Уладзіміра Асіпенкі затрымалі 8 лютага 2009 года.

Паводле «Радыё Свабода»

ВЕЧАРЫНА

ДА 100-ГОДЗЯ БАРЫСА КІТА

Генадзь Кеснер

Сотні прадстаўнікоў беларускай дэмакратычнай грамадскасці адзначылі 6 красавіка 100-годдзе слыннага сына зямлі беларускай Барыса Уладзіміравіча Кіта. З гэтай нагоды ў стаўлічным Палацы мастацтваў адбылася ўрачыстая вечарына.

У залі, дзе ладзілася гэтая слынчанская імпрэза, як кажуць, яблыкі не было дзе ўпасці — туды прыйшлі і простыя людзі, і вядомыя грамадскія і палітычныя дзеячы, навукоўцы, літаратары, мастакі, журналісты — усе тыя, хто паважае гэтага неаўтнага, таленавітага, непаўторнага і мужнага чалавека, якому лёсам сталася накананава размяніць адзінства дзеястяк.

Пра жыццё і дзеяньні Барыса Кіта распавядалі шматлікі архіўныя і сучасныя фотаздымкі, аформлены ў адмысловую выставу, слайды, якія штохвілінна

мяняліся на вялікім экране за падыумам. Старшыня Згуртавання беларусаў свету «Бацькаўшчына» Алена Макоўская і кіраўнік аргамітту па слынчаванні стагоддзя Барыса Кіта пісьменнік Васіль Якавенка распавялі пра складаны і выбітны жыццёві щылі, пра дзяржаву наўку і грамадскую дзеяўніцтва юбіляра. Алена Макоўская згадала тых людзей, дзякуючы якім Кіта «вярнуўся» да Беларусі — гэта Васіль Быкаў, Лідзія Савік, Васіль Якавенка, Петэр Краўчанка, Вацлаў Мацкевіч, Дзіяна Чаркасава, Валер Каліноўскі, Вольга Ігнатава, Адам Мальдзіс, Радзім Гароцкі, Сяргей Законікін ды іншыя.

Лідзія Савік, якую называюць даверанай асобай Барыса Кіта ў Беларусі і першым яго біёграфам, зачытала вітальні ліст Барыса Уладзіміравіча да ўзданіццаў урачыстай вечарыны. «Вельмі шкоду, што з прычыны свайго не вельмі моцнага здароўя не змог прыехаць да вас у Мінск, каб разам з вами адзначыць мой дзень народзінай. Узгадаючы сваё жыццё, я шырэй бачу панараму пакутнага, а ў чечым і шчасливага стагоддзя, якое мne давялося пера-

сягнуць. Можа, Бог пакінуў мяне на гэтым грэшнай зямлі надоўта якраз для таго, каб я, апрош усяго іншага, змог пакінуць сведчанні пра дарагіх майму сэрзу незабытых светлых людзей і падзеяў», — напісаў віноўнік урачыстасці.

Сярод тых, хто казаў ўёлікія словаў пра юбіляра, быў пісьменнік Уладзімір Арлоў, паэт Сяргей Законікін, бард Алеся Камоцкі, акадэмік Радзім Гароцкі, сваім ўражаннямі ад нядайшых сустроў з Барысам Кітом у нямецкім Франкфурце-на-Майне, дзе зараз жыве гэты вялікі чалавек, падзяліўся першы кіраўнік незалежнай Беларусі Станіслаў Шушкевіч і галоўны рэдактар «Народнай волі» Іосіф Сярэдзіч.

А прадстаўнік Міністэрства культуры Віктар Маліноўскі зачытаў вітальні ліст да юбіляра кіраўніка гэтага дзяржавнага ведомства Паўла Латушки (сам міністр не змог прысутнічыць на вечарыне, бо знаходзіўся ў Маскве).

Пры канцы імпрэзы перад прысутнімі выступілі барды Алеся Камоцкі і Таццяна Белагнага, а таксама оперны спявак, кіраўнік «Беларускай капэлы» Віктар Скарабагатай.

СПРАВА

МАСАВАЕ АБСЛЕДАВАННЕ

З 29 сакавіка па 2 красавіка ў рамках сумеснага праекту Еўрапейскага саюза і Праграмы развіцця ААН «Мінімізацыя наступстваў аварыі на Чарнобыльскай АЭС на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь» было праведзена масавае медыцынскае аблеславанне (скрынінг) працаўдольнага насельніцтва і дзяцей горада Мазыра (Гомельская вобласць).

захвортвання ў шчытападобнай залозы.

Па словах кіраўніка праекту Андрэя Пінгіна, гэта першы медыцынскі скрынінг, праведзены ў рамках праекту ЕС/ПРААН. Новыя дадзенныя, атрыманыя падчас масавага медыцынскага аблеславання, стануть фундаментальнай навуковай платформай для міжнароднага цэнтра, адкрыццё якога запланавана на канец 2010 года.

На працягу тыдня лекары і лабаранты міжнароднага фонду «Арніка» зрабілі аглед больш 600 чалавек, 150 з якіх — дзеці. Як паказалі папярэднія вынікі аблеславання, насељніцтву, якое празявае на забруджаных тэрыторыях, патрэбна паставіць назіранне і аглед спецыялістам.

Аблеславанне ўключала працяждзенне УГД шчытападобнай залозы, антрапаметрю, а таксама азначэнне ўзроўня гармоніі шчытападобнай залозы. Як паказвае практика і шматліковыя

даследаванні ў Беларусі, наступствы Чарнобыльскай катастрофы ўсё яшчэ накладваюць негатыўны аздытак на здароўе насельніцтва. Менавіта з гэтым звязаны той факт, што асобнымі мэтавымі сегментамі даследавання сталі дзеці, народжаныя пасля Чарнобыльскай катастрофы. На жаль, падчас аблеславанняў у дзяцей быў выяўлены некаторыя адхіленні і паталогі, звязаныя з эндакрыннай дзяяўлівасцю. На падставе гэтых вынікаў паслядова будзе звязаныя як счытападобнай залозай, так і з агульным фізічным развіццём.

Вынікі аблеславанняў ціпер заходзяцца ў стадыі апрацоўкі, аднак падчас аблеславанняў ўзыходзяць бытні выяўленыя эндакрынныя парушэнні ў шэрагу маладых людзей, якія раней не звярталіся за эндакрыннай дапамогай. Папярэднія вынікі скрынінгу даказваюць неабходнасць правядзення адукацыйных семінараў для пацэнтатаў — з акцэнтам на важнасць іх асабістага ўзделу падчас дынамічнага назірання за сваім здароўем.

ПАЛІТЫКА

▶ АЗБУКА ПАЛІТАЛОГІ

ДАКУМЕНТ З ІНТЭРНЭТУ

Сергей Нікуль

Паводле Канстытуцыі, кожны беларус мае права скардзіца, чым ён рэгуляруя і зламаеца, і ў гэтym яму ўлада не перашкаджае, таму што сама зацикленна ў атрыманні скаргай.

Што робіць амерыканец, калі парушаюцца яго правы? Ён звяртаецца да сваіго адваката. Таму не варта дзвівіцца, што ў Нью-Йорку адвакатаў буйш, чым у ўсей Японіі. А як дзеянічнае беларус, калі патрапіле ў аналагічную сітуацыю?

Вось, да прыкладу, улады горада Мінска вырашылі зрабіць вуліцу Карла Маркса пешаходнай. Склалі план, які прадугледжвае стварэнне «цэнтраў вольнага часу» за кошт скарацэння жылога фонду, і прапанавалі жыхарам пераехаць у Лошыцы. Жыхары, зразумелі, абурыліся. Іх наступныя дзеяніні прадбачыць было нескладана. Людзі сабраліся, эмакійнае амбэркаўалаў біду, якая іх інапаткала, і напісалі калектыўную скаргу. Для яе дастакі адрасату не спатрабілі нават паслугі пошты, балаже разідзенцыя адрасата размежавана побач — на вуліцы, якая таксама носіць імя заснавальніка марксізму.

Аднак не варта думаць, што скаргі — гэта выключна народны жанр. Пачытайце стужку навінаў. У нас намеснік прэм'єр-міністра скардзіца дэпутатам парламента, тყы, у сваі чаргу, падчас парламенцкіх слуханняў скардзіца ўраду. Выраз «Мінск скардзіца» даўно ўжо стаў журналісткім штампам. Традыцыйны і пералік скаргай Мінска: пана на газ, мыта на нафту.

Скарга як рэгулятар эканомікі

Чаму так адбываецца? Самае простае тлумачэнне — схільнасць скардзіца беларусы атрымалі ў якасці эстафетнай палачкі ад савецкай эпохі. Паспрачацца з гэтым складана. У савецкага чалавека папросту не было іншага спосабу нагадаць начальнству пра сваі існаванне, таму дзяржаўныя

3 княжацкіх часоў прайшло ніяма гадоў, але ў сучаснай Беларусі ў гэтым плане нічога не змянілася. Кіраванне цэнтралізаванай беларускай эканомікай ажыццяўляе ўладная «вертыкаль», гэтак іерархія начальнікаў і падпрадкаўных. Іерархія ў кіраванні спадлажае іерархію скаргай. Следствам гэтага стала ўключенне механізму скаргі ва ўсе эканамічныя структуры з мэтай пастаяннай карэзкі рашэнняў, якія прымаюцца.

Вось і бегаючы шматлікі скаржнікі ад брыгадзіра да міністра па кабінетах. Нехта скардзіца на адсутнасць ануця, а хтосьці — на недахон зваротных сродкаў. Аднаму замінаюць прыватнай прадпрымальнікі, а іншаму — транснацыянальныя карпарацыі. Але калі скаржнікі бегаюць, значыць, сістэма працуе, і частка скарг у тым або іншым выглядзе задавальнеца. У выніку штасліўкі атрымліваюць жаданне шляхам «пажалавання», што падахвочае іх пры першай жа магчымасці зноў прасіць пра то же, г. зн. скардзіца.

Тэлефануіце — і вам адкажуць

Нядзяўна, калі я блукаў у інтэрнэце, мне патрапіўся дакумент з нікнейкай назіў «Аглід зваротаў грамадзян за студзень-чэрвень 2004 года». Прывяду цалкам яго першы абац: «У Палату прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь у першым паўгодзіні 2004 года звірнулася з прапанавамі, звязанымі з скаргамі 2763 чалавекі: у пісьмовай форме — 1863, вуснай — 900».

Аб'ём документа — шэсць старонак. У ім маса статыстыкі: з лікіх абласцей дайшлі скаргі, якія іх тэматыка (вылучана 16 наўмынай), у якіх камісія парламента яны былі накіраваны для разгляду. З дакумента я даведаўся, што ў Беларусі існуе не толькі закон «Аб звароце грамадзян», але і адпаведны артыкул у Канстытуцыі. Прывяду яго цалкам: «Артыкул 40. Кожны мае права накіроўваць асацыяты або колектыўныя звароты ў дзяржаўныя органы. Дзяржаўныя органы, а таксама службовыя асобы абавязаныя разгледзець зварот і даць адказ па сутнасці ў вызначаны законам тэрмін. Адмова ад разгляду пададзенай заявы павінна быць пісьмовай мательваніем».

Наяўнасць заканадаўчай асновы падмагчымасці скардзіца дазволіла казаць пра скаргі як пра адзін з базавых інстытутаў беларускага грамадства. Існуюць юрдычныя нормы, якія ўсталёўваюць пададзенія пададзенісці з нормамі. Самі ж нормы ўсталёўваюць падчас аналізу сустрочнай пісменнай скаргай: ад тых, у каго ресурсы адбіраюць, і ад тых, каму яны накіроўваюцца. Перачытайце папярэдні абац. Кнізь «змініў вельмінно даніны», аналізууючы скаргі сваіх падданих. Такім чынам, скаргі спрыялі ажыццяўленню ніцнавага рэгламентавання эканомікі.

Але вернемся ў парламент. 1863 пісьмовыя скаргі за паўгоды — гэта мала або шмат? Іспіна пазнаенца пра празіранні. Напярэдадні реферэндуму 2004 года Лукашэнка

выступіў з дакладам «Бедных і неабароненных у нас быць на павінна». Гэта своеасаблівы адказ кірауніка дзяржавы на скаргі, якія наступаюць у адміністрацыйнай. Даўк вось, па пытаннях жыллёва-камунальной гаспадаркі за год у сярэднім прыходзяць 5—6 тысіч лістоў, што складае адну пятину ад іх агульнай колькасці. У выніку атрымліваюць 25—30 тысіч лістоў на год. Гадавам карасцандынныя парламентарыяў амаль на пададак больш сціплаю — 2,7 тысічы.

Усё лагічна. Беларусы — народ практикы. Яны і без чытацьня адмысловай літаратуры выдатна разбираюцца, дзе знаходзіцца рэальная ўлада, а дзе — яе музяк. Працягую: «Іва годзе подбуд, с началом отопительного сезона, администрацыя буквально захлестывает инвалідов зонком от эситета посетков Вишнева, Юбилийнага, Сухоруже, Привіленійнага Минскага района с жалобами на отсутствие отопления жилого фонда и объектов социально-культурного назначения».

Ці азначае гэта, што рэальная ўлада апература на кожнай скарзе прымае меры? Не будзем такімі наўмыні. Жыхары Вішнёўкі тэлефанаюць два гады ў адміністрацію, у выніку іх проблема патрапіла... у даклад кірауніка дзяржавы. Ці дапамагло гэта яе вырашыць? Адпаведны інфармацый я, на жаль, не валодаю. Але відавочна: сам дзакладчык колькасцю і якасцю скарг застаўся задаволены, што і выказаў ўзласціў яму афарыстычнай форме: «Політическі штоз — основные претензии любой к действующей власти из-за жилищно-коммунального хозяйства».

Ракіроўка старжытнагрэчаскіх традыцый

Апошняя цытата патрабуе каментару. Існуюць сотні дэфиніцый паняцця «палітыка». Сам тэрмін паходзіць ад слова «поліс». А пойсі, як адзначыў палітолог Алег Хархордзін, прыціцайт ойкасу, ад якога пазней утварылася слова «канаміка». Старжытны грэцкі ішоў на агору змайца палітыкай, а проблемы ойкаса (ЖКГ па-нашаму) ён пакідаў дому. У сучаснай Беларусі

спадчыну легендарных грэкаў творца пераўпрацавалі: палітыка ў нас выгналі з агоры на кухні, а на іе месца ўрачыста ўзялі праблемы ациплінення ў Вішнёўцы. Такая ракіроўка і названая «палітычным вынікам».

Ёсць выдатна гісторыя пра тэлевізор. Днём вілікі начальнік дае сваім падначаленым указанні, што і як паказаць піцэлізы. Увечары ён сам гэты тэлевізор глядзіць і на падставе ўбачанага рабіць выносу пра падзеі, якія адбываюцца ў сцене. Са скаргамі тэлізія праглядзе. Рацыянальныя беларусы выдатна ведаюць, каму і на што можна скардзіцца. Сірод 16 наўмынай, вылучаных парламенцкімі аналітыкамі, німа і адной палітычнай, таму іх «палітычны вынік» з «палітычным вынікам» адміністрацыі цікавіцца.

Інстытут скарг у Беларусі і сёння з'яўлінецца адным з базавых. Калі яго выключыць, то ўся эканамічная канструкцыя, яку ў нас прынята называць «беларускай эканамічнай мадэллю», паваліцца, а разам з ёй паваліцца палітычнай і сацыяльнай надбудова. У пачатку 90-х гадоў мініятура стагоддзя так і здарылася, калі адлідкіні механізм пададкі разгляду скарг пачаў даводзіцца збоем.

Ці ўсведамляюць беларускія ліберальныя эканамісты сам факт існавання такога архаічнага механізму зваротнай сувязі? Відавочна, не. Ва ўсялякім разе мне ніколі нічога пра гэта ў айчынай эканамічнай (зрешты, як і паліталацічнай) аналітыцы чытаць не даводзіцца.

«Слепата» ліберальных эканамістаў лёгка выглумачваецца. Яны выгавадаваны на книгах заходніх аўтараў. Аднак на Захадзе інстытут скарг даўно не з'яўлінецца «городатваральным». Ад яго засталіся толькі рожкі ды ножкі, і таму ён знаходзіцца на перыферыі інтэрсаў сур'ёзных даследчыкаў.

Што да простых беларусаў, то яны таксама не пададзяюць наўмыні інстытуту скарг, які пушчкі не здагадваюцца пра існаванне паветра, а рыбы — вады. Але на пытанні сацыёлагіў НІСЭПД: «Калі дзяржава парушыла Вашы права, куды Вы ў першую чаргу зверніцеся па дапамогу?» 16,4% з'яўляюць, што ў Адміністрацыю празірэнта.

ІНФОРМАЦІЯ АБ ТЭМЫТАЦЫІ ПЫТАННЯЙ, ЯКІЯ ЗМІШЧАЮЦА Ў ВУСНЫХ І ПІСЬМОВЫХ ЗВАРОТАХ ГРАМДЗЯН У ПАЛАТУ ПРАДСТАЎНІКОУ (СТУДЗЕНЬ-ЧЭРВЕНЬ 2004 ГОДА)

Тэмытыка пытанняў, закрнтыя на вусных і пісьмowych зваротах	Колькасць	%
Забеспечэнне законнасці і аховы правапарадку	435	15,7
Сацыяльнае забеспечэнне	431	15,5
Жыллёва-і камунальная гаспадарка	346	12,5
Пытанні наоку працы	276	9,9
Эканоміка	179	6,4
Адукцыя і навука	139	5,0
Ахова здроўя	132	4,7
Вайсковая пытанні	112	4,0
Прапановы да законапраектаў	115	4,1
Пытанні аховы наўакольнага асфроддзя	100	3,6
Аграрычны комплекс	62	2,2
Культура і спорт	37	1,3
Будаўніцтва	31	1,1
Сувязь і інфарматыка	11	0,4
Транспарт	3	0,1
Іншыя пытанні	315	11,4

▶ 3 НАГОДЫ

БАРЫС КІТ: Я ЗАЎЖДЫ НАЗЫВАЎ СЯБЕ БЕЛАРУСАМ

6 красавіка споўнілася 100 гадоў самаму знакамітаму беларусу свету — выбітнаму навуковцу і грамадскому дзеячу Барысу Кіту. Пры канцы сакавіка ў Франкфурце-на-Майне (Германія), дзе сёння жыве чалавек-легенда, з юбілярам сустрэліся рэдактар навін парталу ТUT.BY Кацюш Лашкевіч і карэспандэнт «Новага часу» Генадзь Кеснер. Гутарка з Барысам Кітом дойкулася амаль дзве гадзіны. Сёння вашай увазе — першая частка гэтага інтэрв'ю.

— Барыс Уладзіміравіч, Вы дасягнулі такіх вяршины, ёўбы ў вышэйшых колах у Еўропе і ў Амерыцы. Калі людзі пыталіся пра паходжанне, пра нацыянальнасць, што Вы ім адказвалі?

— Я заўсёды гаварыў, што я выйшаў з Беларусі, з самай беднай вёскі, і гэтым ганарусяў (усміхаецца). І мне Бог даў такое ўсецасце даслігніць таго, што я дасягнуў у сваіх жыцці.

У 1944 годзе я пакінуў Беларусь, але з'ехаў таму, што была вайна і наступала Чырвона Армія. Я не хацеў застасца пад Савецкім Саюзам, таму што мне гэта пагражала вялікай небяспекай. І я разам з хвалій беларускіх учекаючоў скіраваўся на Захад. Спачатку мы ўчылікі ў Германію, а пазней з Мюнхена мы перехаділі ў Амерыку. Мне было лёгка трапіць у Амерыку, бо падчас німечкай акупацыі я быў пераследаваны немцамі, сядзей у памежных турме...

Я нарадзіўся ў Пецярбурзе, у Расіі — гэта вялікая краіна. А калі краіна сапраўды вялікая, дык у Амерыку па квоче адтуль прымалі больш людзей. Вось я і выкарыстаў гэту расійскую квоту ды альянсу ў Амерыцы. Там я хутка ўладкаўся пракцаўнікам і адначасна дапамагаў на першых пачатках усім беларускім пераследнікам з Еўропы, заклаў цэлую беларускую калонію ў Саўт-Рыверы, куды з майды дапамогаю перехадзіла каля 300 чалавек. А яны ўжо дапамагалі перасялянцаў іншым. Вось так і стварылася тая беларуская калонія ў Амерыцы, які ёсць і сёння.

— Барыс Уладзіміравіч, Вы ўдзельнічалі ў першых касмічных перамовах паміж ЗША і Савецкім Саюзам. Першая супстрэча здарылася ў вінчестонскім гатэлі «Шаратон» у 1960 годзе. Як гэта адбывалася, у якой атмасферы праходзілі тэлы перамовы?

— Мы ў Амерыцы хацелі развіць супрацоўніцтва з Савецкім Саюзам, таму што СССР выпусціў першы спадарожнік. Яны дасягнулі даволі высокага ўзроўню касманаўтыкі, таму амерыканскі ўрад увесці час запрашыў прыезджаць выдатных савецкіх даследчыкаў астронавтыкі, і яны прыездзілі. У гатэлі «Шаратон» у Вашынг-

тоне адбылося менавіта першое спактанне, прыехала целая група савецкіх акадэмікаў, міністэрства. І мне было даручана праводзіць гэты гісторычны першы сход паміж Саветамі і Амерыкай.

Абсалютна ніякай палітыкі мы там не праводзілі, але вяліко адно толькі навуковую справу па касманаўтыцы, і вельмі-вельмі дружалюбная атмасфера была. Там не толькі развівалася спуцніцтва, але таксама і дружба паміж народамі — амерыканскім і савецкім. Я ганарусяў тым, што быў першым старшынёй гэтага першага гісторычнага сходу. Я быў прызначаны праводзіць гэты сход з дзвюх

падарожжы, кшталту падарожжа на Месец і гэтак далей. Але з такім палівамі на Месец ляцець немагчыма, трэба было выдумліць нешта іншае. Вось і звязрнулі ўвагу на пльшчыкі вадарод.

Аднаго ды да миене прыходзіць начальнік (гэта быў недзе 1956 год) і кажа: паслухайце, Барыс (у Амерыцы мыне ўсё называлі па першым прозвішчы), у нас ёсць думка, што мы павінны пачаць пазнаваць іншыя магчымасці, мы звязрнулі ўвагу на пльшчыкі вадарод; дай нам усе звесткі на гэты конт.

Мне далі пэўны час, і я пачаў зборыць усе магчымыя матэрыялы па бібліятэках, вырахоўваць слу-

— І сёння ёсць пэўныя рэчы, якія засакрочаныя. І дагэтуль ляжыць некаторыя мае працы, якія лічыцца сакрэтнымі, што ёсць наўгарода на наўгароду. Скажу шычара, што Амерыка не была такая сакрэтная, як Савецкі Саюз. Но, напрыклад, Каралёў, які будаваў усю астронавтыку, быў найбольшым сакрэтным, бо ягонае прозвішча ўвогуле не ведаў ніхто ў свеце. Але ёсць ведалі, хто такі фарм Браун...

— **Вы потым напісалі книгу па развіццю савецкай касманаўтыкі. Гэта была першая кнішка ў ЗША. Дзе Вы атрымлівалі, дзе знаходзілі інфармацыю для эсага выдання? Якія былі даступы да інфармацыі?**

— З Савецкага Саюза дасыпалі шмат кніг, што міліярды інфармацыі. Апроч таго, я працаўшы ў Вашынгтоне, я, але ёсць Бібліятэка Кантрэса — найвялікшая ў свеце. Там цэльня расійскія адзінцы, я туды хадзіў атрымліваў ўсё, што трэба, калі гэта было не засакрочана інфармацыя. А сакрэтныя, натуральна, мы атрымліваць не маглі.

— **А цы выходзілі на Вас прадстаўнікі савецкай касманаўтыкі ў больш позніх гады? Ці былі прапанаваны вірнучка ў СССР, супрацоўніца з адпаведнымі савецкімі структурамі і інстытуцыямі?**

— Не, не было. Дарочы, я б і не пагадзіўся — з лепшага на горшага не пададзіў (сміеца).

— **У адным з інтэрв'ю Вы казалі, што ўсё сваё жыццё маўрылі вірнучка ў Беларусь...**

— Духам вірнучка. Тоё, што я ўцёк у Амерыку, — гэта наўяўлікое щасце ў майды жыцці. Я захаваў сваё жыццё плюс дасягнуў наўяўлікіх вірнучакаў. Некта з пісменнікаў сказаў, што «ён патрапіў у Амерыкі ў вока амерыканскай касмічнай групіна» (усміхаецца). Добра патрапіць туды ці не? Я спаткай самых наўяўлікіх, знакамітых людзей свету. А пасля вайны ў Амерыку прыядзіла шмат знакамітасцяў з усім светом, і не толькі з Савецкага Саюза. Я, дарочы, спецыяльна апекаўся людзьмі з СССР. Я асабістай вадародай амаль усю савецкую элиту. Прыйдзілі таксама з Германіі, напрыклад, Вернер Гейзенберг (фізік, стваральнік «матрычнай квантовай механікі Гейзенберга» — Г. К.).

Я наведваў таксама і атамныя кантрэсы, а не толькі астронавтычныя. Быў адзін такі атамны кантрэс недалёка ад Нью-Ёрку, у Рочестары, куды з'ехаўся вучоныяз на ўсю свету, у тым ліку Гейзенберг. Кіраваў кантрэс адзін прафесар роцэстарскага ўніверсітэту плюс прыехаў яшчэ і прадстаўнікі Дзярждепартамента ЗША — Барыс Кіт

(усміхаецца), каб паглядзіць, як ўсё адбываецца, і дапамагчы ўжо з дзяржаваўнага боку. Я тады працаўшы астронавтычным дарадчыкам міністэрства паветраных сіл у аддзеле касманаўтыкі. У Вашынгтоне міні добра ведалі, і вось звоніць з Дзярждепартаментам: спадар Кіт, нам патрабона дапамога. Прыйдзілі з усім свету вілісія вучоныя і робіць вілісія атамныя кантрэсы ў Рочестары. Мы дасыпаем Вас туды як дзяржаваўнага дэлегата. Дапамагайце там, глядзіце, што робіцца.

Я прыехаў, а тутак па калідоры

ходзіць нейкі чалавечак. Падыходжу да яго і кажу: я прадстаўнік дзяржавы, прыехаў, каб дапамагчы вам і гэтак далей. Можа, я вам патрабовны? Так, адказвае ён, вы нам патрабовны. Гэта я быў Вернер Гейзенберг. Маю цяжкасці з кватрай, кажа ён, нешта мі не дадзюць. Як так? Мы пайшлі ў адпаведную службу. «Зэрнінова дайце кватрэзу гэтаму чалавеку! — запатрабаваў я.

— Перад вамі стаіць несміротнасць!» (усміхаецца).

— **А каго з вядомых людзей Вы яшчэ ведалі асабістай?**

— Вельмі многіх, ціпер ужо памінь не тая, усіх не ўзгадаеш. Я быў знаёмы не толькі з фон Браунам. Напрыклад, прыйдзілі на нейкі кантрэс, сядзіць чалавек, я падыходжу да яго і кажу: я — Барыс Кіт. Ён адказвае: а я — Месершміт (Вільгельм Эміль Месершміт — наименаванне аўтамабіляў-энішчыцальника — Г. К.). Вось такі людзі (усміхаецца).

Найбóльш супрацоўнічай з Тэадорам фон Карманам (стваральнік сучаснай аэранаўтыкі — Г. К.), гэта быў мой самы вілісік сібра. Ён напісаў уступнае слова ў маю книгу. Ён быў тады дырэктарам аўтамабільнага камітэта пры NATO ў Парыжы, ён часты прыйдзілі ў Амерыку з выступамі ў Кантрэсе. Перад тым, як выступаў у Кантрэсе, ён звоніў мі і прасіць дасыпам усе матэрыялы. Я і яму рыхтаваў гэтыя матэрыялы. Мы вельмі моцна сібралі і прыватна. Я дапамагаў яго сям'і ўладкаўніці ў Амерыцы, калі яна пераехала з Венгры, я дапамагаў ім дастаць кватрэзу і ўладкаўніці ў Вашынгтоне. Ён мінінне вельмі любіў і апошнім разам прыехаў перад смерцю і хадзеў міне прадставіць перад усімі вучонымі Амерыкі. Была тады страшная зіма, машина круцілася на лёдзе, і я вырашыў не ехати. Я тады апошнім разам яго бачыў. Ён паехаў дахаты праз Аахен (старатычная столица Германіі — Г. К.) і там, у Аахене, памёр. Тэадор фон Карман — баяць аэранаўтыкі, які пачынаў з маленкага самалёта на пачатку XX стагоддзя, а зараз, дзякуючы яму, мы маем усё!

Працяг будзе

причын: таму што ўжо меў даволі вілісік у астронавтыкі — я быў пракцаўнік у Nord-America Aviation (самая значамітая ракетная фірма), — і таму міні пакіпілі як эксперта. Плюс я вельмі добра ведаў рускую мову.

— **Ці не быў звязулены працоўнікі Савецкага Саюза Вы, падаеца, свой чалавек, але ў Злучаных Штатах? Ці не давалі з гэтай нагоды нейкіх пытанняў?**

— Усе добра ведалі, што мы ўзялі ад Савецкага Саюза. Я пракцаўнік ракетнай працы, і гэта гэта ракетная фірма, — і таму міні пакіпілі як эксперта. Плюс я вельмі добра ведаў рускую мову.

— **Ці вы зміліся піянерскім даследаваннямі ў ракетным паліве. Гэтыя даследаванні быўлі засакрочаныя ці не?**

— Усе добра ведалі, што мы ўзялі ад НКВД і пракцаўнік ракетнай працы. Гэта гэта ракетная фірма, якія з'яўляюцца вузкімі. Я пракцаўнік ракетнай працы, і я пракцаўнік ракетнай працы. Я не толькі пракцаўнік ракетнай працы — я пракцаўнік ракетнай працы.

— **Цы вы зміліся піянерскім даследаваннямі ў ракетном паліве?**

— Безумоўна, чистка даследаванні быўла сакрэтнай, а чистка — не. Вядомасць міні прынесла тое, што я выдаў першы ў гісторыі падарунак на астронавтыку. Я не хочаў, калі гэта быў ракетны падарунак. Я не хочаў, калі гэта быў ракетны падарунак. Я не хочаў, калі гэта быў ракетны падарунак.

— **А цы першы амежаванні для Вас па часе скончыліся?**

ТЭЛЕТЫДЗЕНЬ

12 КРАСАВІКА, ПАНЯДЗЕЛАК

07.15 Мультфільм "Пунсовенская кветачка" (СССР).

07.55 "Добрай раніца, Беларусь!".

09.00, 12.00, 15.00, 19.00 Навіны.

09.05 "Зорнія танці". Мужчынскі сезон.

10.30 Документальна-бляграфічны цыкл "Мая прауда" (Украіна).

11.30 Дакументальны фільм "Космас Івана Місіко" ("Белвідзяцэнт").

12.10 Гісторыка-бляграфічная драма "Зялёная карэта" (СССР).

14.00 Жаноче ток-шоу "Жыццё як жыцце".

15.10 Навіны рэгіёна.

15.25 У сцэце матароў.

15.50 Канцэрт ансамбля "Харошкі".

16.55 Ваенна драма "Вышыня 89" (Расія).

19.25 "КЕНО".

19.30 "Людзі супрацою, людзі ўлюбліяцца..." Творчы вечар паэта Алега Жукава.

21.00 Панарама.

21.40 Камедыяна меладрама "Сабрына" (Германія-ЗША).

07.00 АНТ прадстаўляе: "Наша раніца".

09.00 Нашы навіны.

09.05 Контуры.

10.10 Камедыя "Белыя росы".

11.40 "Малахай+".

12.40 "Бясконцая гісторыя".

16.00 Нашы навіны.

16.15 Навіны спорту.

16.20 Документальны фільм "Калі можах, прараб".

17.15 Фільм "Мой тата пісіх".

19.00 Чакай мяне.

20.00 Час.

20.30 Нашы навіны.

21.00 Навіны спорту.

21.05 "Задыбатак Рэспублікі".

00.10-00.50 "Прафесійны бокс".

13 КРАСАВІКА, АЎТОРАК

07.55 "Добрай раніца, Беларусь!".

09.00, 12.00, 15.00, 19.00 Навіны.

09.05 Слова Мітрапаліта Філарэта на Радаўніцу.

09.15 Прэм'ера. Документальны фільм "Простая гісторыя" ("Беларусьфільм").

09.45 Кінааповесць "Зайтра была вайна" (СССР).

11.15 Nota Bene.

11.45 Спецнайны рэпартаж АТН "Мулявін. Шлях да "Малітвы".

12.10 Меладрама "Данская аповесць" (СССР).

13.55 Документальны фільм "Нарадзіўся я ліўвінам" ("Белвідзяцэнт").

14.40 "OFF STAGE LIFE".

15.10 Навіны рэгіёна.

15.25 Адмысловы рэпартаж АТН "Дацянгунца да нейсай".

15.35 Вострасюжэтная ваенна драма "Вам-заданне" ("Беларусьфільм").

17.10 Меладрама "Падаруй мне месяцае свято" (Расія).

19.25 "КЕНО".

19.30 Сфера інтэррасаў.

19.50 Документальна-бляграфічны цыкл "Мая прауда" (Украіна).

21.00 Панарама.

21.40 Крымінальна меладрама "Трынаццаць месяцаў" (Украіна-Расія).

07.00 АНТ прадстаўляе: "Наша раніца".

09.00 Нашы навіны.

09.05 Чакай мяне.

10.00 Фільм "Бацька і сыны".

11.40 "Малахай+".

12.40 "Бясконцая гісторыя".

16.00 Нашы навіны.

16.15 Навіны спорту.

16.20 Прыводнікі фільм "Турецкі Гамбіт".

20.00 Час.

20.30 Нашы навіны.

21.00 Навіны спорту.

21.05-00.55 Меладрама "Коко Шанэль".

07.00 АНТ прадстаўляе: "Наша раніца".

09.00 Нашы навіны.

09.05 Чакай мяне.

10.00 Фільм "Бацька і сыны".

11.40 "Малахай+".

12.40 "Бясконцая гісторыя".

16.00 Нашы навіны.

16.15 Навіны спорту.

16.20 Прыводнікі фільм "Турецкі Гамбіт".

20.00 Час.

20.30 Нашы навіны.

21.00 Навіны спорту.

21.05-00.55 Меладрама "Коко Шанэль".

07.00 АНТ прадстаўляе: "Наша раніца".

09.00 Нашы навіны.

09.05 Чакай мяне.

10.00 Фільм "Бацька і сыны".

11.40 "Малахай+".

12.40 "Бясконцая гісторыя".

16.00 Нашы навіны.

16.15 Навіны спорту.

16.20 Прыводнікі фільм "Турецкі Гамбіт".

20.00 Час.

20.30 Нашы навіны.

21.00 Навіны спорту.

21.05-00.55 Меладрама "Коко Шанэль".

07.00 АНТ прадстаўляе: "Наша раніца".

09.00 Нашы навіны.

09.05 Чакай мяне.

10.00 Фільм "Бацька і сыны".

11.40 "Малахай+".

12.40 "Бясконцая гісторыя".

16.00 Нашы навіны.

16.15 Навіны спорту.

16.20 Прыводнікі фільм "Турецкі Гамбіт".

20.00 Час.

20.30 Нашы навіны.

21.00 Навіны спорту.

21.05-00.55 Меладрама "Коко Шанэль".

07.00 АНТ прадстаўляе: "Наша раніца".

09.00 Нашы навіны.

09.05 Чакай мяне.

10.00 Фільм "Бацька і сыны".

11.40 "Малахай+".

12.40 "Бясконцая гісторыя".

16.00 Нашы навіны.

16.15 Навіны спорту.

16.20 Прыводнікі фільм "Турецкі Гамбіт".

20.00 Час.

20.30 Нашы навіны.

21.00 Навіны спорту.

21.05-00.55 Меладрама "Коко Шанэль".

07.00 АНТ прадстаўляе: "Наша раніца".

09.00 Нашы навіны.

09.05 Чакай мяне.

10.00 Фільм "Бацька і сыны".

11.40 "Малахай+".

12.40 "Бясконцая гісторыя".

16.00 Нашы навіны.

16.15 Навіны спорту.

16.20 Прыводнікі фільм "Турецкі Гамбіт".

20.00 Час.

20.30 Нашы навіны.

21.00 Навіны спорту.

21.05-00.55 Меладрама "Коко Шанэль".

07.00 АНТ прадстаўляе: "Наша раніца".

09.00 Нашы навіны.

09.05 Чакай мяне.

10.00 Фільм "Бацька і сыны".

11.40 "Малахай+".

12.40 "Бясконцая гісторыя".

16.00 Нашы навіны.

16.15 Навіны спорту.

16.20 Прыводнікі фільм "Турецкі Гамбіт".

20.00 Час.

20.30 Нашы навіны.

21.00 Навіны спорту.

21.05-00.55 Меладрама "Коко Шанэль".

07.00 АНТ прадстаўляе: "Наша раніца".

09.00 Нашы навіны.

09.05 Чакай мяне.

10.00 Фільм "Бацька і сыны".

11.40 "Малахай+".

12.40 "Бясконцая гісторыя".

16.00 Нашы навіны.

16.15 Навіны спорту.

16.20 Прыводнікі фільм "Турецкі Гамбіт".

20.00 Час.

20.30 Нашы навіны.

21.00 Навіны спорту.

21.05-00.55 Меладрама "Коко Шанэль".

07.00 АНТ прадстаўляе: "Наша раніца".

09.00 Нашы навіны.

09.05 Чакай мяне.

10.00 Фільм "Бацька і сыны".

11.40 "Малахай+".

12.40 "Бясконцая гісторыя".

16.00 Нашы навіны.

16.15 Навіны спорту.

16.20 Прыводнікі фільм "Турецкі Гамбіт".

20.00 Час.

20.30 Нашы навіны.

21.00 Навіны спорту.

21.05-00.55 Меладрама "Коко Шанэль".

07.00 АНТ прадстаўляе: "Наша раніца".

09.00 Нашы навіны.

09.05 Чакай мяне.

10.00 Фільм "Бацька і сыны".

11.40 "Малахай+".

12.40 "Бясконцая гісторыя".

16.00 Нашы навіны.

16.15 Навіны спорту.

16.20 Прыводнікі фільм "Турецкі Гамбіт".

20.00 Час.

20.30 Нашы навіны.

21.00 Навіны спорту.

21.05-00.55 Меладрама "Коко Шанэль".

07.00 АНТ прадстаўляе: "Наша раніца".

09.00 Нашы навіны.

09.05 Чакай мяне.

10.00 Фільм "Бацька і сыны".

11.40 "Малахай+".

12.40 "Бясконцая гісторыя".

16.00 Нашы навіны.

16.15 Навіны спорту.

16.20 Прыводнікі фільм "Турецкі Гамбіт".

20.00 Час.

20.30 Нашы навіны.

21.00 Навіны спорту.

21.05-00.55 Меладрама "Коко

ТЭЛЕТЫДЗЕНЬ

8

14 КРАСАВІКА, СЕРАДА

- J**
- 16.15 АНТ прадстаўляе: "Mic Беларусь - 2010".
18.00 Нашы навіны.
18.15 Навіны спорту.
18.20 Камедыйны серыял «Мая выдатная няня». Пасля вяселля, 2008 год.
19.00 «Слова жанчыне». Шматсерыйны фільм.
20.00 Час.
20.30 Нашы навіны.
21.00 Навіны спорту.
21.05 Прэм'ера. «Цыганкі». Шматсерыйны фільм.
22.15 «Кром». Шматсерыйны фільм.
23.10 Нашы навіны.
23.25 Навіны спорту.
23.30 «Дакументалы дээткты». «Жанатыя... з дзецімі». Шматсерыйны фільм.
00.05 «Жанатыя... з дзецімі». Шматсерыйны фільм.
00.50 Нашы навіны.
01.05-01.15 Навіны спорту.
- C**
- 06.00 «24 гадзіны».
06.10 «Раніца. Студыя добрага настрою».
07.30 «24 гадзіны».
07.40 СТБ-спорт.
07.45 «Раніца. Студыя добрага настрою».
08.40 «Аўтапанарама».
09.00-15.00 Прафілактыка.
15.00 «Далёкая святы».
15.35 «Званая вічара».
16.30 «24 гадзіны».
16.50 «Новыя падрабязніцы дылганта».
17.20 «Міншчына».
17.30 «Званая вічара».
18.30 «Манаха». Серыял.
19.30 «24 гадзіны».
20.00 «Сталічныя падрабязніцы».
20.10 СТБ-спорт.
20.15 «Добры вечар, майня».
20.25 Прэм'ера! «Салдаты. Дзембель непазбежні!» Серыял.
21.30 Прэм'ера! «Водбліск». Серыял.
22.30 «24 гадзіны».
22.55 «Мінск і мінчане».
23.25 «Эрпарцерскій гісторы».
23.50 Фільм «Крытычная маса». ЗША, 2000 г.

23.05 Фантастычны серыял "Героі-3" (ЗША).

00.05 Дзень спорту.

06.00, 09.00 Нашы навіны.

06.05 АНТ прадстаўляе: "Наша раніца".

09-15.00-16.00 Тэхнічная прафілактыка.

16.00 Нашы навіны.

16.10 Навіны спорту.

16.20 Нашы навіны.

16.30 Нашы навіны.

16.40 Нашы навіны.

16.50 Нашы навіны.

16.60 Нашы навіны.

16.70 Нашы навіны.

16.80 Нашы навіны.

16.90 Нашы навіны.

16.10 Нашы навіны.

16.20 Нашы навіны.

16.30 Нашы навіны.

16.40 Нашы навіны.

16.50 Нашы навіны.

16.60 Нашы навіны.

16.70 Нашы навіны.

16.80 Нашы навіны.

16.90 Нашы навіны.

16.10 Нашы навіны.

16.20 Нашы навіны.

16.30 Нашы навіны.

16.40 Нашы навіны.

16.50 Нашы навіны.

16.60 Нашы навіны.

16.70 Нашы навіны.

16.80 Нашы навіны.

16.90 Нашы навіны.

16.10 Нашы навіны.

16.20 Нашы навіны.

16.30 Нашы навіны.

16.40 Нашы навіны.

16.50 Нашы навіны.

16.60 Нашы навіны.

16.70 Нашы навіны.

16.80 Нашы навіны.

16.90 Нашы навіны.

16.10 Нашы навіны.

16.20 Нашы навіны.

16.30 Нашы навіны.

16.40 Нашы навіны.

16.50 Нашы навіны.

16.60 Нашы навіны.

16.70 Нашы навіны.

16.80 Нашы навіны.

16.90 Нашы навіны.

16.10 Нашы навіны.

16.20 Нашы навіны.

16.30 Нашы навіны.

16.40 Нашы навіны.

16.50 Нашы навіны.

16.60 Нашы навіны.

16.70 Нашы навіны.

16.80 Нашы навіны.

16.90 Нашы навіны.

16.10 Нашы навіны.

16.20 Нашы навіны.

16.30 Нашы навіны.

16.40 Нашы навіны.

16.50 Нашы навіны.

16.60 Нашы навіны.

16.70 Нашы навіны.

16.80 Нашы навіны.

16.90 Нашы навіны.

16.10 Нашы навіны.

16.20 Нашы навіны.

16.30 Нашы навіны.

16.40 Нашы навіны.

16.50 Нашы навіны.

16.60 Нашы навіны.

16.70 Нашы навіны.

16.80 Нашы навіны.

16.90 Нашы навіны.

16.10 Нашы навіны.

16.20 Нашы навіны.

16.30 Нашы навіны.

16.40 Нашы навіны.

16.50 Нашы навіны.

16.60 Нашы навіны.

16.70 Нашы навіны.

16.80 Нашы навіны.

16.90 Нашы навіны.

16.10 Нашы навіны.

16.20 Нашы навіны.

16.30 Нашы навіны.

16.40 Нашы навіны.

16.50 Нашы навіны.

16.60 Нашы навіны.

16.70 Нашы навіны.

16.80 Нашы навіны.

16.90 Нашы навіны.

16.10 Нашы навіны.

16.20 Нашы навіны.

16.30 Нашы навіны.

16.40 Нашы навіны.

16.50 Нашы навіны.

16.60 Нашы навіны.

16.70 Нашы навіны.

16.80 Нашы навіны.

16.90 Нашы навіны.

16.10 Нашы навіны.

16.20 Нашы навіны.

16.30 Нашы навіны.

16.40 Нашы навіны.

16.50 Нашы навіны.

16.60 Нашы навіны.

16.70 Нашы навіны.

16.80 Нашы навіны.

16.90 Нашы навіны.

16.10 Нашы навіны.

16.20 Нашы навіны.

16.30 Нашы навіны.

16.40 Нашы навіны.

16.50 Нашы навіны.

16.60 Нашы навіны.

16.70 Нашы навіны.

16.80 Нашы навіны.

16.90 Нашы навіны.

16.10 Нашы навіны.

16.20 Нашы навіны.

16.30 Нашы навіны.

16.40 Нашы навіны.

16.50 Нашы навіны.

16.60 Нашы навіны.

16.70 Нашы навіны.

16.80 Нашы навіны.

16.90 Нашы навіны.

16.10 Нашы навіны.

16.20 Нашы навіны.

16.30 Нашы навіны.

16.40 Нашы навіны.

16.50 Нашы навіны.

16.60 Нашы навіны.

16.70 Нашы навіны.

16.80 Нашы навіны.

16.90 Нашы навіны.

16.10 Нашы навіны.

16.20 Нашы навіны.

16.30 Нашы навіны.

16.40 Нашы навіны.

16.50 Нашы навіны.

16.60 Нашы навіны.

16.70 Нашы навіны.

16.80 Нашы навіны.

16.90 Нашы навіны.

16.10 Нашы навіны.

16.20 Нашы навіны.

16.30 Нашы навіны.

16.40 Нашы навіны.

16.50 Нашы навіны.

16.60 Нашы навіны.

16.70 Нашы навіны.

16.80 Нашы навіны.

16.90 Нашы навіны.

16.10 Нашы навіны.

16.20 Нашы навіны.

16.30 Нашы навіны.

16.40 Нашы навіны.

16.50 Нашы навіны.

16.60 Нашы навіны.

16.70 Нашы навіны.

16.80 Нашы навіны.

16.90 Нашы навіны.

16.10 Нашы навіны.

16.20 Нашы навіны.

16.30 Нашы навіны.

16.40 Нашы навіны.

16.50 Нашы навіны.

16.60 Нашы навіны.

16.70 Нашы навіны.

16.80 Нашы навіны.

16.90 Нашы навіны.

16.10 Нашы навіны.

16.20 Нашы навіны.

16.30 Нашы навіны.

16.40 Нашы навіны.

16.50 Нашы навіны.

16.60 Нашы навіны.

16.70 Нашы навіны.

16.80 Нашы навіны.

16.90 Нашы навіны.

16.10 Нашы навіны.

16.20 Нашы навіны.

16.30 Нашы навіны.

16.40 Нашы навіны.

16.50 Нашы навіны.

16.60 Нашы навіны.

16.70 Нашы навіны.

16.80 Нашы навіны.

16.90 Нашы навіны.

16.10 Нашы навіны.

16.20 Нашы навіны.

16.30 Нашы навіны.

16.40 Нашы навіны.

16.50 Нашы навіны.

16.60 Нашы навіны.

16.70 Нашы навіны.

16.80 Нашы навіны.

16.90 Нашы навіны.

16.10 Нашы навіны.

16.20 Нашы навіны.

16.30 Нашы навіны.

16.40 Нашы навіны.

16.50 Нашы навіны.

16.60 Нашы навіны.

16.70 Нашы навіны.

16.80 Нашы навіны.

16.90 Нашы навіны.

16.10 Нашы навіны.

16.20 Нашы навіны.

16.30 Нашы навіны.

16.40 Нашы навіны.

16.50 Нашы навіны.

16.60 Нашы навіны.

16.70 Нашы навіны.

16.80 Нашы навіны.

16.90 Нашы навіны.

16.10 Нашы навіны.

16.20 Нашы навіны.

16.30 Нашы навіны.

16.40 Нашы навіны.

16.50 Нашы навіны.

16.60 Нашы навіны.

16.70 Нашы навіны.

16.80 Нашы навіны.

16.90 Нашы навіны.

16.10 Нашы навіны.

16.20 Нашы навіны.

16.30 Нашы навіны.

16.40 Нашы навіны.

16.50 Нашы навіны.

16.60 Нашы навіны.

16.70 Нашы навіны.

16.80 Нашы навіны.

16.90 Наш

16 КРАСАВІКА, ПЯТНІЦА

- 06.00, 07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.00, 19.00, 23.55 Навіны.
06.05 Дзень спорту.
06.10, 07.10, 08.15 «Добрай раніцы, Беларусь!».
07.05, 08.10 Зона X.
07.30, 11.50 Дзэлавое жыццё.
08.35 Сфера інтрасаў.
09.05 Дэтэктыў «Апостал» (Расія). 2-я серыя.
10.00 Меладраматычны серыял «Агні вялікага горада» (Расія).
10.50 Камедыйная меладрама «Не нарадзіся прыгожай» (Расія).
11.40 Актульная інтэрв'ю.
12.10 Вострасюжтальная меладрама «Курортны раман» (Расія).
14.05 Здароўе.
14.30 Альманах вандравання.
15.15, 19.15 Навіны рэгіёна.
15.25 Шпілька.
15.55 Дэтэктыўны серыял «Мой асабісты вораг» (Расія). 3-я серыя.
16.50 Жаночае ток-шоу «Жыццё як жыццё».
18.05 Камедийная меладрама «Не нарадзіся прыгожай» (Расія).
19.25 «КЕНО».
19.30 «Зона X». Вынікі тэдні.
19.55 Дэтэктыў «Апостал» (Расія). 3-я серыя.
21.00 Панарама.
21.55 Драма «Танцуячая ў цэнтры» (Данія - Германія).
00.35 Дзень спорту.

- 06.00, 09.00 Навіны.
06.05 АНТ прадстаўляе: «Наша раніца».
09.05 «Слова жанчыне». Шматсерыйны фільм.
10.00 «Крэм». Шматсерыйны фільм.
11.00 Навіны.
11.05 Навіны спорту.
11.10 АНТ прадстаўляе: «Чакай мяне». Беларусь.
11.50 «Ералаш».
12.00 «Малахай +».

- 13.00 Нашы навіны.
13.05 Навіны спорту.
13.10 «Зразумець. Пррабачыць».
13.40 «Модны прысуд».
14.45 «Кантрольны закуп».
15.15 «Віёла Тараканава. У свеце злачынна-га запалу». Шматсерыйны фільм.
16.00 Нашы навіны.
16.10 Навіны спорту.
16.15 Прэм'ера «Заручальны пярсцёнак». Шматсерыйны фільм.
17.10 «Хай кажуце».
18.00 Нашы навіны.
18.15 Навіны спорту.
18.20 «Зваротны адпік».
18.55 «Поле чудаў».
20.00 Час.
20.30 Нашы навіны.
21.00 Навіны спорту.
21.20 «Хайлін».
21.50 «Хайлін».
22.00 Нашы навіны.
02.15-02.25 Навіны спорту.

- 06.00 «24 гадзіны».
06.10 «Міншчына».
06.20 «Раніца. Студыя добрага настрою».
07.30 «24 гадзіны».
07.40 «СТБ-спорт».
07.45 «Раніца. Студыя добрага настрою».
08.30 «Салдаты. Дзэмбель непазбежны!». Серыял.
09.30 «Аутапанарама».
10.00 «Піць гісторый».
10.30 «24 гадзіны».
10.40 «Анёл-захавальнік». Тэленавэла.
11.30 «Далёкія святы».
11.40 «Званая вячара».
12.35 «Мачаха». Серыял.
13.30 «24 гадзіны».
13.50 «Сакрэтная гісторыя».
14.40 «Свая каманда». Моладзеўы серыял.
15.40 «Водбліскі». Серыял.
16.30 «24 гадзіны».
16.50 «Асабісты інтэрс».
17.20 «Міншчына».
17.30 «Званая вячара».
18.30 «Мачаха». Серыял.
19.30 «24 гадзіны».
20.00 «Сталічныя падрабязнасці».
20.10 «СТБ-спорт».

- 20.15 «Добры вечар, малаяня».
20.25 «В3. Першая ліга. 1/8 фінал».
22.30 «24 гадзіны».
22.55 «Гарачы лёд».
23.25 «Відзімко-невідзімо». Агляд міжнароднага шоў-бізнесу.
00.05 Фільм «Сутычка ў небе». ЗША, 2008 г.
01.50 «Сакрэтная матэрыялы». Серыял.

- 07.00 Ладная раніца.
08.00 Час футбольу.
08.30 Гадзіна суду. Справы сямейныя.
09.30 У гэты дзень.
09.35 Жансавет.
10.10 Серыял «Каханне як каханне» (Расія).
11.10 Дзятаўкуньяная камедыя «Людзі Шпака» (Расія).
12.10 Гаспадар.
12.35 «Лабірінты: Цётка».
13.10 Ваенна драма «Вайна Люсі» (Францыя).
15.10 Кінаспробы.
15.25 Культавест.
15.55 Свят музыка. Працяг.
16.25 Гадзіна суду. Справы сямейныя.
17.30 Усё аб бяспеке.
18.00 Серыял «Каханне як каханне» (Расія).
19.05 Пра маастракта.

- 19.30 Рэлайзер «Беларускай часыні».

- 20.20 Калыханка.

- 20.40 Бітва экстрасенсаў.

- 21.50 Документальны фільм «Хто забіў сенатора, або Сарапудна гісторыя ўсёй каралеўскай раці» (Расія).

- 22.40 Крымінальныя баявік «Адрэналін».

- 00.10 Тэлепорт.

00.10 Тэлепорт.

- 07.00 «Раніца Расія».
09.20 Тэлесерыял «Аднойчы будзе каханне». Расія, 2009 г.
10.10 «Мой срэбны шар».
11.00 Весткі.
11.25 Тэлесерыял «Лятычы атрад».

- Расія, 2009 г..

- 13.15 «Кулагін і партнёры».

- 13.50 Навіны - беларусь.

- 14.00 Весткі.

- 14.25 «Пакой смеху».

- 15.15 Тэлесерыял «Я шпік».

- 15.50 Навіны - беларусь.

- 17.00 Весткі.

- 17.15 «Кулагін і партнёры».

- 17.50 Прэм'ера «Кармеліта. Цыганскі за-пал».

- Тэлесерыял, Расія, 2009 г.

- 19.00 Весткі.

- 19.20 Навіны - беларусь.

- 22.30 Навіны - беларусь.

- 22.30 Фільм «Ніколі не размалуяце з невядомым».

- 00.00-01.35 Фільм «Вей, ветрык!»

- «Жана Агузарава. Апошні канцэрт на Зямлі».

- 01.05 Драматычны трэйлер «Ля твайго парога».

- 09.30 Стравільба. Чэмпіянат Еўропы. Мера-кер (Нарвегія).

- 10.00 Беласпорт. Нацыянальны тур Турцыі.

- Турцыя. Этап 5.

- 10.30 Тэніс. Турнір WTA. 1/8 фіналу. Чарль-стан (ЗША).

- 12.00 Снукер. Мастэрс. Лондан (Вялікабры-танія). Фінал.

- 14.00 Футбол. Класіка Лігі чэмпіёнаў УЕФА.

- Барселона (Іспанія) - Манчэстэр Юнайтэд (Англія). Фінал 2009 года.

- 15.00 Беласпорт. Нацыянальны тур Турцыі.

- Турцыя. Этап 6.

- 17.00 Снукер. Адкрыты чэмпіянат Кітая.

- Пекін (Кітай). Фінал.

- 17.35 «Раніца Сямёрка», серыял.

- 17.35 «Элі Макбіл», тэлесерыял.

- 18.20 Форум (ток-шоу): «Ненаўнаспраўны ў беларусі».

- 19.05 Маю права (прававая праграма).

- 19.25 «Прыгоды Ціку», мультсериял.

- 19.35 На колах (аўтамабільны тлечасопіс каналу «Німецкая хвалья»).

- 20.05 Документальная гадзіна: «Незалеж-ныя», дак. фільм, 2006 г., Польша.

- 21.20 Госць «белсату».

- 21.35 «Франка: на варце Захаду», дак. фільм, 2006 г., Іспанія.

- 22.35 «Одры Глэбрэн», біяграфічная мелад-рама, 1999 г., ЗША.

- 23.55 Аб'ектыў.

- 17.00 Аб'ектыў (агляд падзеяў дні).

- 17.05 «Раніца Піковая Сямёрка», серыял.

- 17.35 «Элі Макбіл», тэлесерыял.

- 18.20 Форум (ток-шоу): «Ненаўнаспраўны ў беларусі».

- 19.05 Маю права (прававая праграма).

- 19.25 «Прыгоды Ціку», мультсериял.

- 19.35 На колах (аўтамабільны тлечасопіс каналу «Німецкая хвалья»).

- 20.05 Документальная гадзіна: «Незалеж-ныя», дак. фільм, 2006 г., Польша.

- 21.20 Госць «белсату».

- 21.35 «Франка: на варце Захаду», дак. фільм, 2006 г., Іспанія.

- 22.35 «Одры Глэбрэн», біяграфічная мелад-рама, 1999 г., ЗША.

- 23.55 Аб'ектыў.

- 17.00 Аб'ектыў (агляд падзеяў дні).

- 17.05 «Раніца Піковая Сямёрка», серыял.

- 17.35 «Элі Макбіл», тэлесерыял.

- 18.20 Форум (ток-шоу): «Ненаўнаспраўны ў беларусі».

- 19.05 Маю права (прававая праграма).

- 19.25 «Прыгоды Ціку», мультсериял.

- 19.35 На колах (аўтамабільны тлечасопіс каналу «Німецкая хвалья»).

- 20.05 Документальная гадзіна: «Незалеж-ныя», дак. фільм, 2006 г., Польша.

- 21.20 Госць «белсату».

- 21.35 «Франка: на варце Захаду», дак. фільм, 2006 г., Іспанія.

- 22.35 «Одры Глэбрэн», біяграфічная мелад-рама, 1999 г., ЗША.

- 23.55 Аб'ектыў.

- 17.00 Аб'ектыў (агляд падзеяў дні).

- 17.05 «Раніца Піковая Сямёрка», серыял.

- 17.35 «Моўнік (лінгвістичная праграма)

- 17.45 «Элі Макбіл», тэлесерыял.

- 18.30 Абличча таталітарызму: «Падзенне жалезнай заслоні», 2009 г., Германія. 1 серыя, «Салідарнасць Энрікі».

- 19.25 Еўропа сέанс (тлечасопіс каналу «Німецкая хвалья»).

- 20.00 «Бульбаны», мультсериял.

- 20.15 «Прабет» (інфармацыйна-публіцы-стичная праграма).

- 20.30 Басанож па свеце (спазнаваўчая праграма).

- 21.00 Аб'ектыў (галоўнае выданне).

- 21.15 Тыдзень з радыё «Свабода» (аналі-тичная праграма).

- 21.40 Суботні сеанс: «Вінаватыя сэрцы», драма, 1999 г., ЗША.

- 23.05 Аб'ектыў.

- 07.00 АНТ прадстаўляе: «Суботнія раніца».

- 08.00, 09.00 Нашы навіны.

- 09.05 Камедыйны серыял «Хто ў хаце гас-падар?», 2005 год.

- 09.45 «Здароўе».

- 10.30 «Смак».

- 11.10 Асцордзе паслення.

- 12.10 Прэм'ера: «Градка».

- 07.00 АНТ прадстаўляе: «Суботнія раніца».

- 08.00, 09.00 Нашы навіны.

- 09.05 Камедыйны серыял «Хто ў хаце гас-падар?», 2005 год.

- 09.45 «Здароўе».

- 10.30 «Смак».

- 11.10 Асцордзе паслення.

- 12.10 Прэм'ера: «Градка».

- 07.00 АНТ прадстаўляе: «Суботнія раніца».

- 08.00, 09.00 Нашы навіны.

- 09.05 Камедыйны серыял «Хто ў хаце гас-падар?», 2005 год.

- 09.45 «Здароўе».

- 10.30 «Смак».

- 11.10 Асцордзе паслення.

- 12.10 Прэм'ера: «Градка».

- 07.00 АНТ прадстаўляе: «Суботнія раніца».

- 08.00, 09.00 Нашы навіны.

- 09.05 Камедыйны серыял «Хто ў хаце гас-падар?», 2005 год.

- 09.45 «Здароўе».

- 10.30 «Смак».

- 11.10 Асцордзе паслення.

- 12.10 Прэм'ера: «Градка».

- 07.00 АНТ прадстаўляе: «Суботнія раніца».

- 08.00, 09.00 Нашы навіны.

- 09.05 Камедыйны серыял «Хто ў хаце гас-падар?», 2005 год.

- 09.45 «Здароўе».

- 10.30 «Смак».

- 11.10 Асцордзе паслення.

- 12.10 Прэм'ера: «Градка».

- 07.00 АНТ прадстаўляе: «Суботнія раніца».

- 08.00, 09.00 Нашы навіны.

- 09.05 Камедыйны серыял «Хто ў хаце гас-падар?», 2005 год.

- 09.45 «Здароўе».

- 10.30 «Смак».

- 11.10 Асцордзе паслення.

- 12.10 Прэм'ера: «Градка».

- 07.00 АНТ прадстаўляе: «Суботнія раніца».

- 08.00, 09.00 Нашы навіны.

- 09.05 Камедыйны серыял «Хто ў хаце гас-падар?», 2005 год.

- 09.45 «Здароўе».

- 10.30 «Смак».

- 11.10 Асцордзе паслення.

- 12.10 Прэм'ера: «Градка».

- 07.00 АНТ прадстаўляе: «Суботнія раніца».

- 08.00, 09.00 Нашы навіны.

- 09.05 Камедыйны серыял «Хто ў хаце гас-падар?», 2005 год.

- 09.45 «Здароўе».

- 10.30 «Смак».

- 11.10 Асцордзе паслення.

- 12.10 Прэм'ера: «Градка».

- 07.00 АНТ прадстаўляе: «Суботнія раніца».

- 08.00, 09.00 Нашы навіны.</

18 КРАСАВІКА, НЯДЗЕЛЯ

1

07.25 Казка "Лясны разбойнік" (Германія).
09.00, 12.00, 15.00, 19.00 Навіны.
09.05 "Арсенал". Праграма аб армії.
09.35 "Зброя". Цыкл дакументальных фільмаў (беларусы).
09.50 Альманах вандравання.
10.15 Культурныя людзі.
10.50 У свеце матэрый.
11.25 Nota Bene.
12.10 Камедыя "Баламут" (СССР).
13.55 Храніканальная-дакументальны цыкл "Гарачыя кропкі" (беларусы).
14.25 Футбол. Ліга чэмпіёнаў. Відэачасопіс.
15.10 Навіны рэгіёна.
15.30 Відэофільм АТН "Спіяваючыя камеры".
15.55 Прывядніцкая камедыя "Выспа Нім" (ЗША).
17.40 "OFF STAGE LIFE".
18.00 Суперліт.
19.15 Дакументальная-біографічны цыкл "Мая прауда" (Украіна).
20.30 "Спортлато 5 з 36". Забаўляльнае шоў.
20.50 "КЕНО".
21.00 "У цэнтры ўвагі".
22.10 Камедыя "Дзякую за ўсё" (Італія).

H

007.00 АНТ прадстаўляе: "Нядзельная рашіца".
08.00, 09.00 Навіны.
09.05 Нядзельная пропаведзь.
09.20 Камедыйны серыял «Хто ў хадзе гаспадар?», 2005 год.
09.55 "Шалапутныя нататкі".
10.15 Пакуп усе дома.
11.10 "Шчасце ёсь!".
12.00 АНТ прадстаўляе: "Ранішняя пошта".
12.35 "Фазэнда".

13.15 "Разумніцы і разумнікі".
14.00 "Песні Перамогі".
14.30 Тэорыя неверагоднасці.
15.05 Прэм'ера. Севастопальская апова-дь.
16.00 Навіны.
16.15 Навіны спорту.
16.20 Прэм'ера. "Таццяна Наўка. Лёд і полымя".
17.20 Прэм'ера. "Аль Бана і зоркі расійскай эстрады ў канцэрце "Фелічыта".
18.55 Прэм'ера АНТ: "Давай ажнімся!".
20.00 Контуры.
21.05 АНТ прадстаўляе: "Mіc Беларусь - 2010".
23.00-01.00 Драма "Дэманды Санкт-Пецярбурга".

C

07.00 "Афрамасківі". Камедыны серыял.
07.50 Фільм "Каўтус і Ален". Расія, 2007 г.
09.30 "Аўтапанарама".
10.00 "Відавочнік прадстаўляе: самае смешнае".
10.50 "Вілкі сняданак".
11.30 "Салдаты. Залатыя серыі".
13.15 "Добры дзень, доктар!".
13.45 Фільм "Семінаццаць імгнення ўясны". СССР, 1973 г. 3-я, 4-я серыі.
16.30 "24 гадзіны".
16.50 "Ля параднага пад'езда".
17.20 Канцэрт М. Задорнова.
19.00 "Аўтапанарама".
19.30 "Відзень". Інфармацыйна-аналітычнае праграма.
20.40 Цырымонія ўзнагароджання пераможцяў VI Национальнага тэлевізійнага конкурсу "Элеўяншыя".
23.00 "Професійны бокс".
23.55 Фільм "Песні з другога паверху". Данія - Швеція - Нарвегія, 2000 г.
01.40 "Сакрэтная матрыцыя". Серыял. Гумарыстычнае праграма.

cc

07.00 "Гарадок". Дайджест. Забаўляльная праграма.
07.50 Фільм "Сівы конь". Расія, 2010 г.
11.00 Весткі.
11.10 "Сам сабе рэжысёр".
12.20 Фільм "Эдгар і Крысціна".
14.00 Весткі.
14.10 "Смеханарама Яўгенія Петрасяна".
14.50 Прэм'ера. "Расія супраць Гітлера". Гарада войнскай славы. Кранштат. Документальны фільм.
15.20 Дэтактык "Агарова, 6".
17.15 Прэм'ера. "Смияца дазвялецца". Гумарыстычнае праграма.

07.00 Дафравесце.
07.25 Мір вашай хате.
07.35 Кулінарная праграма "Смачна з Барысам Бурдой".
08.05 Фільм-фэнтэзі "Падзямелле цмокай" (ЗША -- Чехія).
10.00 Школа рамонту.
11.05 Медычныя таемніцы.
11.50 Кінаспробы.
12.10 Бухта капітанau.
12.50 "Правы чалавека".
13.05 "Штармавое папярэджанне". Вострасюжэтная драма (СССР).
14.45 Дакументальны цыкл "Неверагодная гісторыя кахання" (Украіна).
15.45 Нашы тэсты.
16.20 Экспедыцыя.
21.05 АНТ прадстаўляе: "Mіc Беларусь - 2010".
23.00-01.00 Драма "Дэманды Санкт-Пецярбурга".

РОССІЯ

07.00 "Гарадок". Дайджест. Забаўляльная праграма.
07.50 Фільм "Сівы конь". Расія, 2010 г.
11.00 Весткі.
11.10 "Сам сабе рэжысёр".
12.20 Фільм "Эдгар і Крысціна".
14.00 Весткі.
14.10 "Смеханарама Яўгенія Петрасяна".
14.50 Прэм'ера. "Расія супраць Гітлера". Гарада войнскай славы. Кранштат. Документальны фільм.
15.20 Дэтактык "Агарова, 6".
17.15 Прэм'ера. "Смияца дазвялецца". Гумарыстычнае праграма.

19.00 Весткі тыдня.
20.05 "Сумленны дэтэктыу".
20.50 Прэм'ера. "Танцы з Зоркамі". Сезон - 2010.
23.00 "Адмысловы карэспандэнт".
00.00-01.40 Фільм "Пацалунак матыя".

HB

06.05 Меладрама "Правілы кахання".

07.50 Мультыплікацыя.
08.00 Сέння.
08.20 "Дзікі свет".
08.50 "Іх норавы".
09.25 "Імдо дома".
10.00 Сέння.
10.20 "Выратавальнікі".
10.50 "Асабіўна небяспечны".
11.25 "Першая кроў".
12.00 "Дачны адказ".
13.00 Сέння.
13.20 Прэм'ера. Праект "У пошуках Франціша".
14.10 Меладрама "Кахаю цібя да смрці".
16.00 Сέння.
16.25 "Кака і паказае Пугачова".
17.20 "І знóу добры дзэнь!".
18.25 "Надзвычайнай эздарэнне. Агляд за тыдзень".
19.00 Сέння. Выкідовая праграма.
19.55 "Цыстасардзчына прызначэнне".
20.30 Прэм'ера. Дэтактыкі серыял "Брудная праца".
00.05 "Авіятары".
00.35 "Футбольная нач".

16.15 Веласпорт. Велагонка Amstel Gold. Ніэрланды.
18.00 Веласпорт. Нацыянальны тур Турцы. Турцыя. Этап 8.
18.30 Снукер. Чэмпіянат свету. Шэфілд (Вялікабрытанія). Дзень 2.
19.30 Танц. Турнір WTA. Чарльсттан (ЗША). Фінал.
20.15 Танц. Турнір WTA. Чарльсттан (ЗША). Фінал.
22.00 Снукер. Чэмпіянат свету. Шэфілд (Вялікабрытанія). Дзень 2.
00.00 Аўтаспорт. Сусветная серыя Рэно. Альканіс (Іспанія). Гонка 2.
00.30 Мотаспартыўны часопіс.
00.45 Веласпорт. Велагонка Amstel Gold. Ніэрланды.
01.20 Веласпорт. "Планета Армстронг". Часопіс.
01.30 Снукер. Чэмпіянат свету. Шэфілд (Вялікабрытанія). Дзень 2.
02.15 Мотаспартыўны часопіс.

БЕЛСАТ

17.05 Прэз-экспрэс (аглэд медыяў).
17.20 Гісторыя пад знакам Пагоні (спазнаваўчая праграма).
17.35 «Арол: кримінальная сага», серыял.
18.35 «Край светлых мрояў», дак. фільм, 2008 г., Польша.
19.30 «Прыгоды Ціўкі», мультсерыял.
19.45 «Старадаўні інструменты беларусі», дак. фільм, 2007 г., беларусь.
20.00 Жайтуха (сатырчычная праграма).
20.30 Басанож па свеце (спазнаваўчая праграма).
21.00 Тыдзень у «Аб'ектыве».
21.30 Акно ў Еўропу (інфармацыйная праграма).
21.55 Фільматэка майструй: «Метад», маст. фільм, 2005 г., Іспанія-Францыя.
23.50 Тыдзень у «Аб'ектыве».

Шаноўныя чытачы!

Газета «Новы час» працягвае падпіску. Падпісацца можна на перыяд ад 1 месяца да 1 года праз пошту або праз банк.

Падпіска на «Новы час» праз пошту

1. Выразаем купон.
2. На ПАШТОВЫМ ПЕРАВОДЗЕ пішам суму грошовага пераводу ў лічбах і пропісам.
3. У графе «Ад каго» пішам прозвішча, імя, імя па бацьку.
4. Ніжэй указаваем адраст.
5. Ідзем на бліжэйшую паштовае аддзяленне і здзяйсняем паштovы перавод.
6. Ксеракопію плацёжнага дакумента, атрыманага вамі, з указаннем тэрміну падпісکі і адресам дастаўкі накіроўваем у рэдакцыю.
7. Кошт падпісکі за адзін нумар — 500 рублёў (на адзін месец — 2000 рублёў).

Падпіска на «Новы час» праз банк

1. Выразаем купон.
2. Пішам прозвішча, імя, імя па бацьку і адрес.
3. Указаваем суму аплаты.
4. Ідзем на адзяленне банка і здзяйсняем пералік грошай.
5. Ксеракопію плацёжнага дакумента, атрыманага вамі, з указаннем тэрміну падпісскі і адресам дастаўкі накіроўваем у рэдакцыю.
6. Кошт падпісскі за адзін нумар — 500 рублёў (на адзін месец — 2000 рублёў).

Для тых, хто прымае рашэнні!

www.novychas.org

БЕЛПОЧТА		ф. ПС 112
ЭЛЕКТРОННЫЙ ДЕНЕЖНЫЙ ПЕРЕВОД		
ВЫРУЧКА ☐	НАЛОЖЕННЫЙ ПЛАТЕЖ ☐	№ _____ (вход, по карте отправки)
(сумма цифрами)		(сумма прописью)
ПОЛУЧАТЕЛЬ Г-та «Новы час», р/с 3012211080010 філ. МГД ОАО «Белинвестбанк», код 153001764, УНН 190790926		
г. Минск, ул. Коллекторная, 11		
КУДА почтовый код, адрес получателя, телефон)		
ОТПРАВИТЕЛЬ почтовый код, адрес отправителя, телефон)		
АДРЕС _____		
Доставка ☐	уведомление ☐	простое заказное электронное
(назначение платежа)		
(письменное сообщение)		

Отметки отделения поштовай связи места приема:
(почтовый код, оттиск контрольно-переводной печати, кол. шт.)
№ перевода по ф. 5 _____
Время приема _____ ч. ____ мин.
Подпись

КВІТАЦІЯ		ЧИУП «Час навінаў»
		(получатель платежа)
		МГД ОАО «Белинвестбанк» г. Минск
		(наименование банка)
Счет получателя	3012211080010	Лицевой счет
УНП*	190790926	Код 764
(фамилия, имя, отчество, адрес)		
Вид платежа		Дата
Предоплата за июль, август, сентябрь 2007 г. (Ненужное зачеркнуть)		
Плательщик		
Пеня		
Всего		

ПАДРАБІЯЗНАСЦІ

ІРАК: ВЫБАР ПАСЛЯ ВЫБАРАЎ

Алі Абед Алі, Алеся Лях

Выбухі ў цэнтры Багдада 4 і 6 красавіка прагучалі акраз тады, калі прадстаўнікі чатырох партый, што перамаглі на парламенцкіх выбарах, началі кансультатыў наконт будучага прэм'ера. Але да тэрактаў у Іраку прызычайліся. Калі да гэтага ўвогуле можна прызычайцца...

ПЕРАМОГА КААЛІЦЫ

Сядрод насељніцтва 27-мільённай краіны дамінуюць арабы (55 працэнтаў — шыіты, але сунітаў, на якіх абіпаўся рэжым Садама Хусейна, таксама нямала — 18,5 працэнта), на поўначы вялікім ан-клавам пражываюць курды (21 працэнт, пераважна суніты). Кожныя выбары робіцца выпрабаваннем нацыянальна-рэлігійнага міру. Не стаіць выключэннем і парламенцкія выбары 7 сакавіка гэтага года.

Шікава адзначыць, што выбары ў Іраку таксама праходзяць з датэрміновым галасаваннем. 5 сакавіка на ўчасткі прыйшоў 850-тысічны кантынгент іракскай арміі і сіл біспекі, што мусіў ахоўваць спакой у асноўны дзеяні ўбару, упершыню без падтрымкі амерыканскага 150-тысічнага корпусу. І, як пагаджаючыся назіральнікі, даў рады — лічба ў 30 выбуху і 38 ахвір у дні галасавання меншаша, чым у першыя парламенцкія выбары 2005 года. У сутобу 6 сакавіка іракцы галасавалі і за мяжой — у 16 краінах. 7 сакавіка — усе астатнія. Ўжо аказаўся рокорднай і ўзорнай нават для краін традыцыйнай демакратыі — 62 працэнты.

Пасля падліку, што цягнуўся да 26 сакавіка, пераможкам, насыперах прынозам, стала апазіцыйная кааліцыя былога прэм'ера (2004—2005), шыіта Айяды Алай і «Аль-Іракія», якая пасынявалася сябе як ліберальна-патрыйчыны свецкі блок шыіцкіх і суніцкіх партый. Яна атрымала 91 месца, упершыню ў гісторыі краіны за-ведчыўшы перавагу сілы, якая не дэкларуе канфесійных пры-крытыцтваў. Страбы прышчынчыць на свой бок сунітаў менш паспяхова работіла і пераважна шыіцкай ка-

Даведка:

Айяд Алай нарадзіўся ў Багдадзе ў 1944 годзе, атрымаў медыцынскую адукацыю ў Багдадскім універсітэце, эміграваў. У 1989 годзе стварыў апазіцыйную групу, штурмуючу ў Ірак у ліпені 2003 года. Прэм'ер у Часовым урадзе, пры якім абрани Устаноўчы сход, што распрацаў новую Канстытуцыю. Галоўны ініцыятар вяртання іраку — бежанцу на радзіму.

аліція дзеяснага прэм'ера Нуры аль-Малікі «Дзяржава закона» (на чале з яго ўласнай партыяй «Даава» і шварам тыхіх ульевовых асоб, які міністры нафтавай прымасовасці Хусейн аль-Шахрістані і абароны Махамед аль-Мафріджы).

Лаянтынгапойной зменшыя сіле, ЗІША, як і Алай, аль-Малікі, аднак, прадстаўляе традыцыйна-націянальную сілу, што абіраеца на іфю канфесійнага і нацыянальнага падзелу ўлады і больш скільны да арэнтантанія на шыіцкі тэакратычны Іран. Вынік аль-Малікі — 89 галасоў — падпітхнуў яго выказаць патрэбаванію да выйсьцічай выбарчай камісіі наконт перападліку бюлетэняў уручную. Яго падтрымаў іракскі прэзідэнт-курд Джалаль Талабані, міркоўчыкамі дзялічысі згоды між групукамі. Аднак кіраўнік камісіі Фараад аль-Хайдары, апелюючы да прадстаўнікоў міжнароднай супольнасці, якія не заўважылі ў выбарчым працэсе сур'ёзных пашучынёў, адказаў амовай.

Трайце месцы ўзўшы шыіцкі блок «Нацыянальны іракскі альянс» Амара аль-Хакіма, у які ўйшлі і колішнія прыхільнікі ваеннае супрацьстаяння заходнікам з «армі

Махдзі» Муктады аль-Садра — 70 месцаў. Чачэртгае — курдскія партыі, абыяднаныя па нацыянальным прынцыпе ў Курдскі спіс, — 43.

АСАБЛІВАСЦІ ВЫБАРАЎ ПА-ІРАКСКУ

Дэвід Петэрэс, галоўнакамандуючы сіламі кааліцыі ў Іраку з лютага 2007 па 2008 год, заўважыў: «Прэзідэнт — іракская форма демакратыі — абласцю новая з'яза, але яна не пазбаўлена станоўчых рысаў». Галоўнае — палітычныя гульцівымушынныя дачыненні з электраратам, ствараць канкурантнае палітычнае поле. Тое-сёе падаецца смешным і дзівацкім — масавас раздача ежы, тавару ў шырсплажы вітага спартовага атбукту ці тэлефонных картаў, што практикавалі ўсе канкуранты, — не быў расценены як подкупу выбараў менавіта з-за ўсегаульнасці ўжывання глятага ходу.

З другога боку, упершыню на выбарах у Іраку партыі ўшлі не за-крытымі спісамі з імёнамі лідэрў, а адкрытымі для кожнага выбараца

персаналізаванымі табліцамі ўздельнікай кожнай кааліцыі. Гэтыя вялікія лісты мычычлі на экранах на рэлэктрахах з Іраку. Аўтарытэт асобых кандыдатаў дазволіў ўсім часам галасаваць за сунітаў і наадварот, пераадольвачы кафесійны падзел. Да выбараў падключыліся пераважна суніцкія краіны Анбар, Масул, Кіркук, Салах-эл-Дзін. Суніты і веяньізованая шыіцкая групоўка аль-Садра вірнулася ў палітычныя працэсы, што складала сутнасць «дактынры Петэрэса» па дачучніку прастадыніку гэтых груповак да адміністрацыйнага кіравання ў рэгіёнах.

Аднак ніводная з груповак не атрымала раушчай перамогі на

выбирах, іх лідэры варагуюць паміж сабой, і гарантый стабільнасці не існуе. Ці зможа адзін з бакуў мірна сышці ў апазіцыю? Пакуль і аль-Малікі, і Алай дэкларуюць гатоўнасць будаваць кааліцыйны ўрад з супрадаўніцтвем з Нацыянальным іракскім альянсам і Курдскім спісам і падтрымліваць надалей мірныя стасункі з краінамі рэгіёна. Але прафесар Каірскага універсітэта і кіраўнік аддзела лонданскага Міжнароднага інстытуту стратэгічных даследаваній па Блізкім Усходзе Маамун Фандзі выказаўся скептычна: «Демакратыя — плод, які не расце ў пустыні, арабская дэмакратыя і сама магчымасць яе існавання — нахабная няправаўда і самадуманін».

ШТО БУДЗЕ

Іракскае заканадаўства прадугледжвае фармаванне новага ўраду кааліцый-пераможакі за 30 дзён. У выпадку беспасложоўкі намаганняў ініцыятыва перадаецца наступнай сіле. Праблема ў тым, што поспех можа быць дасяг-

нуты толькі пры ўмове наяўнасці на баку кіручага блоку не менш 163 месцаў у парламенце. І Алай, і аль-Малікі давядзенцы дамаўліцца з іншымі — кансенсус паміж лідэрамі мілаверагодны.

Амерыканцы, якія заплацілі за сваё знаходжанне ў Іраку ўжычэй, ужо 4400 салдат і адным трыльёнам долараў, магчымы, аддаць пе-равату кааліты на чале са свецкім блокам Алай «Аль-Іракія». Гэта задавальняе і суніцкія сілы, якія ўпершыню з часу Садама могучы вірнулася да ўзделу ў кіраванні краіны. Але ў палітыцы Алай ёсьць відавочная хіба — яго свецкі падъход базуецца на арабскім нацыяналізме, што ставіць пад сум-

неў спакойнія адносіны з трэцімі сіламі — курдамі. Вяртгансунітаў наўрад ці задаволіць шыіцкіх рэдышкаў, пра што сведчыць рост гвалту ў Іраку апошнімі днімі.

Праблемы будуть узімкаў у любым выпадку. Пераход ініцыятывы па фармаванні кабінета да аль-Малікі коштам большай прыхільнасці да яго з боку Курдскага спісу (у апошнім багаты былы паплечнік аль-Малікі) цалкам верагодны. Абодва блокі падтрымлівалі ініцыятыву аль-Малікі па пераліку галасаў. Такі паварот выклікае масавую неадаволенасць сунітаў, якім па «плане Петэрэса» амерыканцы абрацілі спрыяльне ў замен за адмову ад тэрарыстычнай дзеяйнасці і падтрымку ў барацьбе з «Аль-Каідай».

АГУЛЬНЫЯ ЗАДАЧЫ

Хот бы ні стаў на чале новага іракскага ўраду, патрэбна будзе вырашыць цыпростыя задачы. Па-першае, пазбаўленне ад спадчыны войнаў з Іранам (1980—1988) і Кувейтам (1990—1991), якое дапаможа змяні з Ірака амбіжаванні па самастойным гандлю нафтай, накладзены ААН. Для Ірака, другога з краін ОПЕК па запасах нафты, гэта пытанне надзвычай важнае. Па-другое, вяртанне бяздольнасці арміі да поўнага выдаваду амерыканскіх войск. Па-трэцяе, разліцаўльна бігчага бюджету ў 74,5 мільярда долараў, з прырыгтэтамі па піліўдациі беспрацоўнай будбудове энергасістэм краіны. І, нарэшце, аднаўленне дверу міжнародных партнёраў у распрацоўцы нафтавых багацціў, каб павысіць штодзённы экспарт нафтапрадуктаў з 2,5 да 12 мільянаў барэліў.

Балочая кропка — правядзенне восенню гэтага года пера-пісу насељніцтва і вызначэнне рэферэндумам лёсу багацейшай на нафту правінцыі Кіркук. Яе магчымы адыход да Курдыстыана пагражае расколам краіны. І Алай, і аль-Малікі кажуць пра далейшую дэмакратyzацыю Ірака і ператварэнне яго ў мадаль дэмакратычнага грамадства на Блізкім Усходзе. Але не забудзем пра адно з палажэнняў папулярнай тэорыі «сутыкненне цывілізацый» Самуэля Хантынгтона — для краін мусульманскага свету мадэрнізацыя зусім не авансава змагчысця цягне вестэрнізацыю.

ЯНЫ ПРА НАС: ЗАМЕЖНАЯ ПРЕСА ПРА БЕЛАРУСЬ

Няхай не супакоўваюць сябе некаторыя напартуністы тым, што ў горышым выпадку мы ѯдзем шляхам Беларусі. А чаму і не? Бацька атрымлівае газ амал па расійскіх унутраных коштах, дазваляе сабе не прызнаваць Абха兹ію і Паўднёвую Асечню і дэмаміністрыўную цалуеца з Чавесам. Шматлектарнасць у дзяянні. Хіба гэта дрэнна? Аднак каб прэтэндаваць на лаўры Лукашэнкі, трэба як мінімум быць Лукашэнкам. Хіба нехта з Партыі рэгіёніў або Блоку Літвіна здолыны на гэта? Гэта вам не паміж фракцыямі бегаць.

«Тыждень» (Украіна)

Каментуючы пераможнікі звязы пра перспектывы супрацоўніцтва, якія даносілі з Венесуэлай і Бразіліі падчас турніру Лукашэнкі, эксперты выказалі сумневы адносна

здзяйсняльнасці гэтых дэкларацый. Шмат хто казаў, што робіцца гэта, каб напалохці Расію. Аднак сёння сумневаў ужо не застаецца: із Расіі не спалохалася, і звязы Лукашэнкі — не бравада. У каліяўрадавых кошках Беларусі кажуць: «З Расіяй загадана сябраваць, але стаўку на нея не рабіць». З tym жа азартам, з якім беларускае чыноўніцтва дамагалася выканання сваіх інтарэсаў у рамках Саюзной дзяржавы, яно ў хуткім часе будзе біцца за рынкі краін Лацінскай Амерыкі, Афрыкі і нават Еўропы. Дарэчы, єўрапейскія канцэрны ўжо не адзін раз прыязджалі інспектаваць беларускіх вытворцаў харчавання. Пра вынікі пакупу не паведамляеца, але калі працэс ідзе, то варта выказаць здагадку, што вынік таксама будзе.

«Взгляд» (Расія)

Упытанні мытаў на нафту Масква цвёрдая, як скала. Бісплатна Расія пастаўіць сваіму суседу, які сцвярджае раней, толькі 6,3 мільёна тон нафты. За астатнія тоны «корнага золата» давядзенцы плаціць. Беларусь боцкі так і не змог змірэцца зі сунцікімі сіламі, якія ўпершыню з часу Садама могучы вірнулася да ўзделу ў кіраванні краіны. Але ў палітыцы Алай ёсьць відавочная хіба — яго свецкі падъход базуецца на арабскім нацыяналізме, што ставіць пад сум-

вес. Толькі наўрад ці яго ўблізкай будучыні можна будзе назваць стратэгічным. Крокі ўзаемнага эканамічнага прыцягнення здолъніца рэалтабельныя праекты, аднак яны наўрад ці змоціруюць ураўнаважыць сілы працідзяйнія. Перш за ўсё патрэбна ўлічыць, што Беларусь — па Польшча знаходзіцца ў розных сістэмах каштоўнасцяў: Беларусь у так званай Саюзнай дзяржаве з Расіяй, Мітынг саюзе, ЕўрапЭС, АДКБ, а Польшча — у ЕС і НАТО. Польшча з'яўляецца сябрам СГА, Беларусь — не. Тому Масква і БруSEL' залісці будуць прысутніцай у беларуска-польскіх адносінах. І калі БруSEL' патэнційна можа адыгрэць канструктыўную ролю, то Масква — наадварот. У Расіі беларуска-польскія спектаклі з улікам гістарычнай рэлігійнай

«Дзверка тиждня» (Украіна)

ЗАМЕЖЖА

▼ МІЖНАРОДНЫЯ НАВІНЫ

ФРАНЦЫЯ. КАМУНІСТЫ РЭАБІЛІТУЮЦЦА

Напярэдні 65-ай гадавіны перамогі над фашысцкай Германіяй Кампартыя Францыя намагаеца разабітаваць камуністу часу пачатку другой сусветнай вайны. Як вядома, з прычыны падпісання Пакту аб ненападзенні паміж Сталінам і Гітлерам у 1939 годзе камуністы ўсёй Еўропы, у тым ліку французскі, трактаўші вайну як імперыялістичную і не падтырмівалі ўрады антыгітлеравскай кааліцыі. Больш таго: у акупаванай немцамі Францыі нейкі час нават дазваліся выхад камуністичнай прэсы. Толькі пасля 22 чэрвеня 1941 года французскі камуністы актыўна ўключыліся ў антыфашысцкі супраціў. Цяпер, аднак, стала вядома, што немцы адразу вельмі асціроўкана ставіліся да сбіру Кампарты. Як мінімум трыста камуністу былі кінутыя ў верасні 1940 года канцлагеру ў рэгіёне Мантань-Лакско як «палітычна небяспечныя». Усе іны пазней былі забыты. На днях у месцы знаходжання канцлагера адбылася вялікая акцыя паміж першых камуністу, што сталі ахвярамі пераследу нацысту. Нагадаем, што ў час акупавання Францыі менавіта камуністы складалі голубіні касцяк супраціву. З-за колькасці забітых фашыстамі сваіх сбіру Кампартыя нават атрымала назыву Партыя расстрэляных.

На матэрыялах «Humanite» (Францыя)

ІСПАНІЯ. КАЛУМБ БЫЎ КАТАЛОНСКИМ ГАБРЭМ

Так лічыць гісторык Альфонса Энсесат, інтар'єр'ю якога з'явілася ў аўтарытэтным іспанскім выданні «El País». Дасюль, як вядома, лічылася, што Калумб — выхадец з Італіянскай Генуі. Падставы казаць пра тое, што вілікі марак паходзіць з Каталоніі, даў гісторыку аналіз запісу Калумба. У эпістах Калумба шмат слоў, якія ўжываюцца выключна ў Каталоніі. Акрамя таго, там шмат выразаў, харктэрных для мовы габрэй, якія не мелі права спявадаць свой культ адкрыта ў трапілі ётага тайна. Наступны аргумент звязаны з існаваннем у Каталоніі мястечка Калом, выхадцы якога, як правіла, называлі сябе Калом або Каломб. Тэзісы Энсесата, зразумела, вельмі спрэчныя. У бліжэйшы час у Генуі адбудзеца канферэнцыя гісторыкі, прысвечаная асобе Калумба, на якой таксама плануецца разглядзець тэорыі Альфонса.

На матэрыялах «El País» (Іспанія)

УКРАЇНА. У ЧАРНОБЫЛІ ЗРОБЯЦЬ КАЗІНО

Спікер украінскай Вярховай рады Уладзімір Літвін падтырміў ідэю вярнуць Украіне гульнявы бізнес, аднак пралапанаваў свае варыянты. На яго думку, ім самеа месца на далёкіх выспах або ў Чарнобыльскай зоне. Нагадаем, гульнявы бізнес на Украіне быў забаронены з 25 чэрвеня 2009 года. Адначасова дэпутаты абавязалі выкананіць улады вызначыць некалькі зон, дзе гульня могуць быць дазволены. Аднак ётага дасюль не зроблены. Новыя камбінэт, які фармую Партыя рэгіёніў, выраслыя на блюсіце Леніна на платформе адной са станцыі кіеўскага метро. Аднак Каханоўскага пасадзілі не за ётага, а за буйку з міліцыяй. Прычым усяго на два тыдні. Адначасова быў праведзены ператрус у журнalistікі, якая вядомая сваімі канктамі з экстремісткай групоўкай нацыянал-аўтаномія. Супраць апошніх таксама распачалі крымінальную справу за буйку з міліцыянтамі. Вось і ёсць. Пакуль называць «рэакцыяй» гэта цікжа. Хутчай, можна сказаць, што міліцыя выконвае свае прэмія абавязкі.

— Яку таім выпадку можна разумець намер запарожскіх камуністу паставіць помнік Сталіну?

— Ідэя ўстаноўкі помніка Сталіну не звязана з пераездамі на Банкайскай (бульвіце, на якой знаходзіцца Адміністрацыя прэзідэнта Украіны). Лідэры Кампартыя паспрабавалі, што іх электарат скараціўся да 3-4 процента. Прыймем гэта, як правіла, пенсіянеры. Патрэбна яго кансалідаваць, каб не згубіць апошнія. Лепшае війсце — вайна за сімвалы. Прычым, калі ў камуністу было ёсё добра з рэйтынгам, іны, наадварот, вялікі кампанію супраць культу Сталіна. Напрыклад, існавала забарона на прысутніцтва стаўлінскіх партрэтаў на акцыях КПУ. Цяпер для папулярнасці бранда КПУ спрод старых людзей як мага часцей начала выкарыстоўвацца стаўлінская сімволіка.

— Энту цытата. На гэты раз з улёткі, якую раздаюць зараз амаль калі кожнага кіеўскага ВНУ: «Хлопцы і дзяўчата, час дзеянічаць! Міністрам адукациі стаў свядомы расійскі шавініст і украінафоб Дзіма Табачнік». Ман на увaze дастатковая рэзанансную кампанію за адстаўку ціпрашніга міністра адукациі. Ці спарадаўся са з'яўленнем Табачніка Украіне пагражася «інтэнсіўнай русіфікацыя»?

— На мою думку, «антытабачная» кампанія — спроба аранжа-

на матэрыялах украінскай прэсы

ПОЛЬШЧА. «ЧАТЫРЫ ТАНКІСТА И САБАКА» Ў 3D

Міжнародная меднінава экспарты падпялі вінкі прыколу, якія размісцілі 1 красавіка розныя выданні галіні. Што толькі ні прыдумалі журналісты. Так, «Le Tribune» змясціла інфармацыю пра то, што з-за кірзісу на ўрадавым узроўні прынятыя рашэнні не распрадаць некаторыя экспанаты луўру. Польскае тэлебачанне абясціла пра намер нямецкага рэжысёра Пауля Мазра перацінчы відомыя серыял «Чатыры танкіста і сабака», прычым у фармаце 3D. Нават паведамілі пра час прэм'еры — восень 2014 года. Траба адзначыць добры жарт агенцтва IOL з Паўднёвай Афрыкі. Яно распаўсюдзіла інфармацыю пра то, што самалійскія піраты выразалі на дне Індыйскага акіяну сто метраў кабелю, праз які Афрыку ідзе інтэрнэт. Цяпер быццам злодзеі патрабуюць ад афрыканскіх дзяржав мільярд доллару выкупу. Аднак, калі меркаваць па розыгрышах з маштабай рэакцыі на іх, то тут першое месца ў брытанскай BBC. 1 красавіка BBC заявіла, што маці Шакспіра была з Францыі. Па той бок Ла-Маншу паверылі. Сенсациі пракаментаваў асабіст міністр культуры Францыі. У эфіры BBC ён паабяцаў, што Шакспір як француз зойме паважнаже месца ў французскай культуре.

На матэрыялах «Times»

► МЕРКАВАННЕ

ВЯРТАННЕ КУЧМЫ

Дэмакратычная грамадскасць Украіны б'е трывогу: з абраним Вікторам Януковічам на пасаду прэзідэнта пачалося паступовае вяртанне кучмаўскіх парадкаў. Наколькі можна верыць падобным апакаліптычным прагнозам? Пра гэта і іншыя аспекты украінскай палітыкі журналіст «НЧ» Алег Новікаў размаўляе з кіеўскім палітологам Юрыем Даукіным.

— Працы тую фрагмент артыкула аўтарытэтнага ў дэмакратычных украінскіх колах часопіса «Тиждень»: «Калі не прыпыніць новую ўладу сέння, заўтра украінцы прачищца ў СССР». Ці варта верыць заявам пра вяртанне палітычнай рэакцыі?

— На дадзены момант уся рэакцыя аблежавалася арыштам 25-гадовага хлопца Каханоўскага, які аўтагенам намалываў зорку на блюсіце Леніна на платформе адной са станцыі кіеўскага метро. Аднак Каханоўскага пасадзілі не за ётага, а за буйку з міліцыяй. Прычым усяго на два тыдні. Адначасова быў праведзены ператрус у журнalistікі, якая вядомая сваімі канктамі з экстремісткай групоўкай нацыянал-аўтаномія. Супраць апошніх таксама распачалі крымінальную справу за буйку з міліциянтамі. Вось і ёсць. Пакуль называць «рэакцыяй» гэта цікжа. Хутчай, можна сказаць, што міліцыя выконвае свае прэмія абавязкі.

— Яку таім выпадку можна разумець намер запарожскіх камуністу паставіць помнік Сталіну?

— Ідэя ўстаноўкі помніка Сталіну не звязана з пераездамі на Банкайскай (бульвіце, на якой знаходзіцца Адміністрацыя прэзідэнта Украіны). Лідэры Кампартыя паспрабавалі, што іх электарат скараціўся да 3-4 процента. Прыймем гэта, як правіла, пенсіянеры. Патрэбна яго кансалідаваць, каб не згубіць апошнія. Лепшае війсце — вайна за сімвалы. Прычым, калі ў камуністу было ёсё добра з рэйтынгам, іны, наадварот, вялікі кампанію супраць культуры Сталіна. Напрыклад, існавала забарона на прысутніцтва стаўлінскіх партрэтаў на акцыях КПУ. Цяпер для папулярнасці бранда КПУ спрод старых людзей як мага часцей начала выкарыстоўвацца стаўлінская сімволіка.

— Энту цытата. На гэты раз з улёткі, якую раздаюць зараз амаль калі кожнага кіеўскага ВНУ: «Хлопцы і дзяўчата, час дзеянічаць! Міністрам адукациі стаў свядомы расійскі шавініст і украінафоб Дзіма Табачнік». Ман на увaze дастатковая рэзанансная кампанія за адстаўку ціпрашніга міністра адукациі?

— На мою думку, «антытабачная» кампанія — спроба аранжа-

вай апазіцыі заявіць пра сябе. Хутчай, гэта Табачніку і Партыі рэгіёнаў патрэбна такія акцыі. Што могуць рэальнна прапанаваць іныя сілі выбарчысцаму ў час кірзісу? Нічога, акрамя зменаў у галіне культурнай палітыкі. Той факт, што Захад краіны рэзка вытъкнуўся Табачніку, дапамагае іму заставацца сваім на Усходзе. Больш таго, раней з боку «данецкіх» існавала яшчэ і практыка штучнай падтрымкі нацыяналістичных выступаў. Дастатковая згадаць, што на грошы Партыі рэгіёнаў нейкі час існавала фактычна фашысцкая Сацыял-нацыянальная партыя Украіны. Зарэз аздін з яе лідэрў спакойна прайшоў апарэчэ ўраду.

— Калі культура — адзіная галіна, дзе ўлада здолвна не штрафіць, лагічна чакаць наядання рускай мове статусу дзяржаўнай?

— Культура і мова — тонкія катэгорыі. Задача ў тым, каб сапраўды нешта падкінуць рускамоўнаму электратауту. Інакш праз піць гадоў яго прадстаўнікі могуць запытца ў Януковіча і кампаніі: што вы зрабілі, каб за вас галасаваць зноў? З іншага боку, занадта пракавацца ўкраінскі Захад было б неразумна. Тому трэба чакаць невілікай саступкі для рускамоўнай грамады: кшталтаму права агульненства здавацца іспыты ў ВНУ на той мове, якую ён вывучаў у школе. Ужэ ёсць пастаўнова на гэтыя конты. Аднак — звярніце ўзувагу! — напірадліві выбараў уся бела-блакітная працэс кръгчала пра тое, што пасля перамогі рускай мове становіцца дзяржаўнай. Цяпер пра гэта не ёзгадваюць. Затое актыўна апісваюць кампанію супраць Табачніка. Ён са сваім наяданнем Бандэры звяна героя Украіны адразу пачынае ўсіх лідараў нацыяналістичных партый. Дзяякуючы наядунасці ідэалогіі таксама захаваецца Кампартыя. Усе іншыя — сацыялісты, літвінаўцы, нацыяналісты Цыгніка. Цыгнікі нават сышоў працдаўцам на вясну выбары, і гэта падпроваала дынаміку партыйнага будаўніцтва праектаў Цыгнікі і Яценюка. Цыгнікі нават сышоў працдаўцам на кабінет, не бачачы перспектывы для свайгі партыі на бліжэйшы час. Застаненца на палітычнай мапе і Юшчанка. Ён са сваім наяданнем Бандэры звяна героя Украіны адразу пачынае ўсіх лідараў нацыяналістичных партый. Дзяякуючы наядунасці ідэалогіі таксама захаваецца Кампартыя. Усе іншыя — сацыялісты, літвінаўцы, нацыяналісты Цыгніка — будуть сыходзіць у другую лігу. Звычайна партыя гэтага эшалону ва Украіне займаюцца выбарамі на месцах.

— Ваш прагноз развіція сітуацыі на бліжэйшыя пяць гадоў?

— Як мінімум год у Партыі рэгіёнаў ёсць. Краіна стамілася ад аранжавых. Запатрабаваны Аднай ніякага рэзкіту Партыі рэгіёнаў прапанаваць не здольна. Калі заканчэнне кадэнцыі Януковіча храналагічна прыпадзе на выхад украінскай эканомікі з кірзісу, ёсць шанец, што яго пераабяруць. Калі не — то не выключаю пра праз пяць гадоў новага Майдану.

ЦІКАВА

ФУТБОЛУ НЕ БУДЗЕ?

Іван Біч

Забойства лідэра паўднёваафрыканскіх расістай напружыла сітуацыю ў краіне. Ходзяць нават чуткі, што Паўднёвую Афрыку могуць пазбавіць права правадзіць гэтым летам чэмпіянат свету па футболу.

У 1993 годзе Крыс Хані, адзін з самых папулярных лідэраў Афрыканскага нацыянальнага кангрэсу (ANC), быў забіты чалавекам, блізкім да Руху супраціву афрыканераў (AWB), які заснаваў Юджын Тэрбланш. Чарнаскурая камуна была гатовая ўзяцца за забору. Сітуацыю разрадзіў выступ тагачаснага презідэнта Нельсана Мандэллы. Ён звярнуўся да нацыі з заклікам захаваць міжрасавыя грамадзянскі мір.

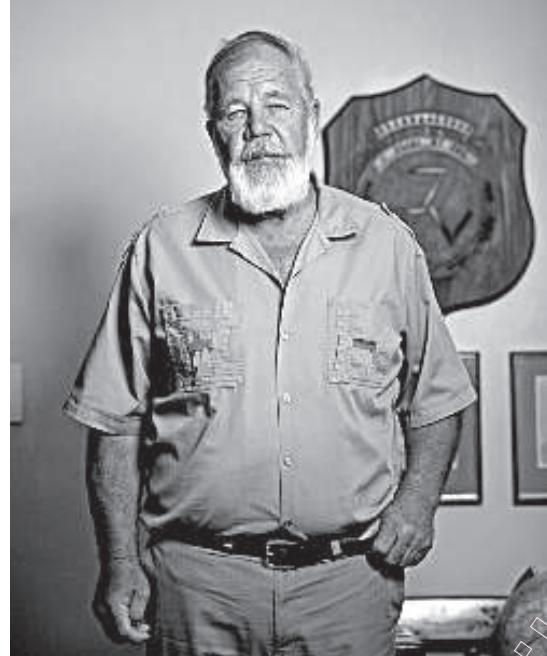
На мінульым тыдні з падобнай заявай выступіў ціперашні прэзідэнт Джэйкаб Зума. Прычынай стала таксама забойства. Аднак на гэты раз забілі белага. Нябожчыкамі аказаўся твой самы Юджын Тэрбланш.

На першы погляд, тое, што адбылося на ферме Тэрбланша (прыкладна 100 кіламетраў на ўсход ад Эйнсбергра), далёка ад любой палітыкі. Юджын напроты мала запіціў двум чарнаскурым батракам, якія працаўалі ў яго на ферме. Хацеў, па іх словам, даць ім 300 рэндаў (мясцовая валюта), хача мінімалка ў Паўднёвай Афрыканскай Распубліцы (ПАР) складае 1600 рэндаў. Пачалася спрочка. Падчас яе ў двух хлопчыў не вытрымалі нервы. Яны выцягнулі нажы і літаральна спасалі імі цела 69-гадовага Юджына.

Але гэты інцыдэнт меў вельмі маштабныя наступствы. Пад пагрозай аказаўся працягненне гэтым летам самага буйнага спартовага мерапрыемства года — чэмпіянату свету па футболу.

Найперш таму, што аўбясцілі мабілізацыю палітычнай паплечнікі Юджына. Юджын Тэрбланш быў адным з гістарычных лідэраў афрыканскага нацыяналізму. Афрыканеры, або буры, — патомкі галандскіх каланізатораў, якія прыпылі ў Паўднёвую Афрыку ў XVII стагоддзі. Дзяржавы бураў былі юключаны ў склад Брытанскай Імперыі ў выніку г.зв. бурскіх войнаў. З часам пасля таго, як Лондан надаў краю статус дамініёну, буры аднавілі свае пазыцыі ў грамадстве.

Аднак быў дзівакі, якія лічылі, што жыць у адной дзяржаве з нащадкамі брытанскіх каланістаў супрэчыць канонам афрыканскага нацыяналізму. Яны выступалі за стварэнне асобнай Бурскай Дзяржавы — Boerestaat. Да іх належала і Юджын — былы паліцыйскі афіцэр. У 1973 годзе ён палічыў, што рэжым Апаргайду занадта ліберальны, і стварыў Рух афрыканскага супраціву. За гады дзеяйніцтва рух зарокамендаваў сябе як паслядоўная правая экстремістская групіўка, чия дактрина грунтуюцца на ідэях чыстага расізму. У часы

Апартэіду сябры AWB зымаліся

тым, што дапамагалі паліціі разганяць пратэсты чарнаскурых. Цяжка называць нябожчыку адакватнымі палітыкамі. Рух афрыканскага супраціву выкарыстоўваў у якасці сімвалікі нацысцкія сімвалы. Сам Юджын любіў з'яўляцца на партыйных мерапрыемствах на кані. Такім чынам, па іго словам, ён аддае знак пашаны бурям — героям вайны супраць Вялікабрытаніі. У 2001 годзе Юджын трапіў на 3 гады ў турму за тое, што амаль да смрті падняў чарнаскурай ахондкай.

Зразумела, што з улікам маштабнасці фігуры Юджына сябры AWB, нават калі бы той памёр ад удара маланкі, западозрыў нешта нядобрае. У нашым выпадку, на іх думку, забойства было палітычным. Забойцы дзеянічалі свядома, таму што... наслухаліся песні ў. Маецца на ўзвес песня «Забей бура», якая не так даўно была абвешчаная партыйнымі гімнамі Моладзевай лігі ANC, правакуючы сельскую чарнаскурую моладзь на гвалт супраць белых фермерства.

Менавіта тاکім чынам у свой час праўлялі пераразмеркаванне зямлі з рук белых на руки чорных у суседніх Зімбабве. Белых фермераў шляхам тэрору паступо прымусілі сабраць манаткі і з'ехаць са сваіх зямель. Сімвалічна, што за месяц да гучнага забойства апазыцыя зрабіла заяву пра тое, што выступы Юліуса Малемы, лідэра Моладзевай лігі правячай партыі ANC, правакуючы сельскую чарнаскурую моладзь на гвалт супраць белых фермерства.

Дзяйнава музыкальная густы Моладзевай лігі ANC не спадалася апазыцыйным партыям і шэрагу няўрадавых арганізацый. Яны набіліся праз суд забароні выканання песні. Аднак, як сцвярджаюць афрыканеры, — дзікін ужо выпушчаны. Амаль уся чарнаскурая моладзь ахопленая ідэй забіць белага чалавека.

Акрамя таго, не выключаем, што паплечнікі Тэрбланша могуць пасправаўваць адпомісці за смерць свайго лідэра. Эксперты вельмі скептычна разглядаюць магчымасць буйных мілітарных акций з боку правых экстремістаў. Пасля 1994 года юхня структуры страсцілі сваю моц. Аднак забіць якога-небудзь па-пулярнага чарнаскурага палітыка яны здолыны. Гэтага будзе дастатковая, каб справакаваць расавыя пагромы.

Аднак ёсьць значна большая проблема. Смерць прымусіла

ПАЛІТЫКІ ТЫДНЯ

ЛЕАНІД ЧАРНАВЕЦКІ

Мэр Кіева можа развітаца са сваім пасадай. На разгляд Вярхоўнай рады Украіны паступіў законопраект «Аб сталіцы». Адзін з яго блоку прысвечаны правілам абрання мэра Кіева. Фактычна ўсё робіцца так, каб не дапусціць пераабрання Чарнавецкага (нагадаем, што ў 2008 годзе ён здолеў пераабраца пасля таго, як парламентская большасць, што падтрымлівала Цімашэнку, зняла яго з пасады). Галоўная рэформа тычыцца нормаў, па якіх мэр абраецца адноснай большасцю гараджан. Менавіта гэты момант дазваліў Чарнавецкому

абыходзіць сваі шматлікі канкурэнтаў у 2006 і 2008 гадах. Пакуль канкуранты сварылі, ён мабілізаваў свой электратрап — пенсінераў, якім раздаваліся харчовыя пакі. Цяпер мэр будзе абрацца ў два туры. Да таго ж пайнаоцтваў у новага мэра будзе менш: старшыню гарадской адміністрацыі будзе прызначаць прэзідэнт. Нават калі Лёня Космас (мінушка мэра) і прарвеца ў другі тур, яго шансы невялікія. Правал працы камунальных службай мініяй зімой прыведаў да падзення яго рэйтингу і расколу яго атачэння. Між тым, самі кіяўляне не ведаюць, радаваца ці не матчынымі адстасці Чарнавецкага. Ці будзе новы мэр лепшым — гэта яшчэ пытанне. Аднак дакладна з ім будзе не так весела, як з цяпешнім. Нагадаем толькі адно з яго славутых выказванняў: «Я ведаю, дзе якай прыбіральні будзе пастаўлена бліжэйшым часам. Я ўжо меў прэзентацыю гэтых месцаў. Людзям падабаецца, каб усё пахла веткамі. Таму што прыбіральні — тонкая рэч».

АБДУЛАЙ ВАД

Прэзідэнт Сенегала пасварыўся з апазыцыйнай з-за помніка. Пачаць трэба з таго, што Абдулай гучна адсвяткаваў 50-ю гадавіну Дэкларацыі незалежнасці краіны. З такой нагоды ў сенегальскай сталіцы адбыўся нефармальны саміт афрыканскіх прэзідэнтаў. Наведаў Сенегал і Джэсі Джэксан, відомы чарнаскуры актыўіст Дэмакратычнай партыі ЗША. Кульмінацыйная сіяцтва стала адкрыццё 49-метровага мемарыялу Адраджэнне Афрыкі. Мемарыял, зроблены ў стылі савецкай манументалістыкі, уяўляе сабою кампазіцыйную группу з трох фігур — бацькі, маці і дзіцяці, якія і сімвалізуюць адраджэнне зімбілу.

Афрыкі. Паводле афіцыйнай інфармацыі, эсکіз помніка зрабіў сам прэзідэнт. Ідэя ўшанаваць незалежнасць у камні, аднак, выклікала пратэсты ў апазыцыі. Яна паличыла, што будаваць помнікі ў 28 мільёнаў долараў ЗША, калі кожны пяты сенегалец жыве за мяжой беднасці, не зноўшы. Саюзнікамі сацыялісту ў барацьбе супраць помніка, як не дзіўна, выступілі ісламскія фундаменталісты. На думку мусульманскіх аўтарытэтатаў, скulptura сулярэйчыкі канонам ісламу. Мясцовыя імамі нават вырэтуе спецыяльную пату супраць прэзідэнта. А народу не падабаецца, што манумент будавалі 50 спецыялісту з Паўночнай Карэі (як вядома, у гэтай краіне вельмі развіта манументальная мастацтва), у той час як біржы працы штурмуюць беспрацоўныя сенегальскія будаўнікі.

НІКАЛЯ САРКАЗІ

Прэзідэнт Францыі вырашыў жорстка пакараць тых, хто запусціў на прэзыдэнтам і ягонай жонкай Карлай Бруні прафэсійную чорную котка. Аўтары інсінуаціў нават сцвярджаюць, што адносіны паміж імі настолькі дрэнныя, што не выключаны разрыв шлюбу. По словам Сарказі, яго ўсё ў гэтым плане нармальна. Маўлай, чуткі пра сварку распавялі, што зілі ягоныя палітычныя працяўліці. Прэс-сакратар Елісейскага палацу П'ер Шарон кажа, што на ягонай просьбі паліціцы нават завяла справу наконт дыскрэдитатыўнага лідэра. Па выніках следства абудзеца суд. Між тым, французская газета «Journal du Dimanche» піша пра тое, што два супрацоўнікі газеты былі звольнены з-за того, што выкарысталі электронную скрыню выдання, каб дасылаць кампраметуючыя Сарказі матэрыялы. Ці ідэя размова менавіта пра працы склюціці наконт праблемы ў сям'і Сарказі, пакуль не вядома. З іншага боку, Сарказі павінен зараз думачы пра іншое. Яго рэйтинг упала да самай нізкай адзнакі з часу абраціція на пасаду прэзідэнта.

КУЛЬТУРА

ПРЕЗЕНТАЦЫЯ

СПАДАРЫНЯ ЭКА

Марыя Мартысевіч

**Чым заслужылі вечнасць Хацук
Курага ды Семіон Хмарны? Чым
увайші ў гісторыю Беларусі
Якім Пртыка, Ян Зайчык ці
Яўфімія Вербічанка? Да нічым.
Але кожная з асобаў, якая
тоіца за гэтымі імянамі, магла
б стаць ключавай фігурай
новага нацыянальнага міфу —
зусім як нічым не прыкметны
Баўдаліна, загалоўны герой
знакамітага раману Умберта
Эка, стаў непасрэдным
удзельнікам эпахальных
падзеяў сярэднявечча.**

5 красавіка ў кнігарні галерэі «Ў» пры неверагодным поспеху праішала презентация кнігі «...І цуды, і страхі», у якую ўвайшлі гісторычныя эс-рэканструкцыі Вольгі Бабковай, супрацоўніцы Нацыянальнага гісторычнага архіву, післяркі Дамінітры і Херубіна.

Вечарына, якая сімвалічна прышла на другі дзень Вялікадня, мела ў сабе неверагодную канцэнтрацыю святочнага настрою. Найперш таму, што для многіх прысутных падзея была больш чым чаканка. Сваю першую кнігу гісторычнай эс-сцэныкі Бабкова, аўтарка, якая даўно прыглінулася чытачу па публікацыях у «Нашай ніве», зіркала і складала больш за 15 гадоў. Уладзімір Арлоў, вядоўца презентацыі, зазначыў, што кніг

такім жанрам ў нас не паўставала даўно, і называў «...І цуды, і страхі» «спарадунай падзеяй у нашай гісторычнай эс-сцэны». Но заўзывчай героямі гісторыографіі робіцца дзяржаўныя мужы, пі харбрыя войні.

Героі Вользінай кнігі, «калі і мелі славу, то сумненуюю». Инфармацыю пра побыт людзей XVI—XVII стагодзін пра гроши і кошты, пра дарогі і корымы, пра імёны людзей і назвы іх дамоў, фальваркі ды маёнткі, пра стаунікі паміж музкам і жонкам, пра формы іх зваротаў адно да аднаго, пра менскіх алтэракаў, залатароў, купцоў і судзізў, рамеснікаў-табэрні і шляхцікоў-татарапаў — аўтарка зіркала з судовых актаў таго часу: апісаннія забойстваў ды рабунікаў, ліхваркіх распісак ды реестраў маёмесці, дзяловага ліставання ды гастаментаў.

Па сваіх эмоцыйах вечарына крыху нагадала сустэрчу выpusкніку гістрафаку — нават співачка Кася Камоцкая згадала, што была гадаванай менавіта гэтага фіксутэта. Безліч чэплых словаў аўтарка пачула менавіта ад сваіх супрацоўнікаў па Нацархіве Беларусі. Загадчыцы НА РБ Уладзімір Дзянісаў, цярэбіцы ў руках «шляхаводнік па Менску той эпохі» хваліў за абраны ракурс кнігі, якая атрымалася: «Гэта кніга вартая яшчэ і таму, што мы бачым чалавека». Разам з тым, зазначыў начальнік Вольгы, у не-навуковай, зіркала б, па форме эс-сцэнычнай пільні знайшлося месца гісторычным адкрыціям. Так, аўтарка вызначыла, калі менавіта

ў родным горадзе збудавалі «ку оздобе мястя» першую мураваную ратушу — 1600 год. Але, пагадзіліся выступоўцы, «Вольга перадусім — пазітіў»: кнігі не адбылося, б, калі б не тое далікатнае стаўленне да матэрый, якое ўласціва аўтарцы. З урэчыўшых звестак, якія даюць нам гісторычныя дакументы, пісьменніца склала густоўную, ча-роўную мазаіку, якая дае ўбліненне пра мінушчыну Мінска з амаль фатографічнай дакладнасцю.

Падчас чытання складаецца ўражанне: цябе адкідае на трэцячыя стагодзіні назад і акунае ў вір жыцця «залатага веку» Вялікага княства. Эфект, добра вядомы аматарам гісторычных прыгодніцкіх раманоў Умберта Эка, бацькі постмадэрнізму. З той тулкі розніцай, што Бабкова балансуе на мяккы — яна неробіць кроку ў мастацкую літаратуру, не дазваляе сабе запішыць інтарпрэтаціі. І таму як кніга, па добрай традыцыі беларускай гісторычнай прозы, уражвае ўтрай мачней: усё ёй — чысцотка прауда.

«У мене ёсць звычак запісваць старыя і вабныя слоўкі пісьменнікі, якіх я вельмі люблю», — прызналася Вольга. — Назва кнігі паўсталі менавіта такім чынам. Гэта цытата вырваная з кнігі Яна Барщчўскага. Прачытаўшы, я зразумела: «...І цуды, і страхі», — гэта ж пра мяне!» «Нельга пазбуйціца гісторыю той долі захапляльнасці, якая ў ёй прысутнічае», — цытуе яна гісторыка Марку Блока, і дадае: «Прачуючы ў архіве, ты разумееш: ты не на пустым месцы. Гэта дазваляе не пачувацца самотным. У мене за

Падчас презентациі: Вольга Бабкова, Уладзімір Арлоў, Уладзімір Дзянісаў

плячыма стаць людзі. І, жывучы, разумею, што таксама буду стаць чымісці плячыма — праста фактам таго што я існавала, была». Вольга апавяла пра любімых герояў уласнай кнігі. Гісторыя адной з герайн — а менавіта князёўны Зафей Алелькі (Соф'я Слуцкай), мошчы якой захоўваюцца ў праваслаўным кафедральным Свята-Духавым саборы, уразіць чытача яшчэдным Вользінам адкрыціём — можна сказаць, палітычным. У 1600 годзе Зафей, катэгагічна адвілілася ад шлюбу з князем Янушам Радзівілам, пра што напісала тлумачальны ліст. Проблема была не толькі ў тым, што Януш даводзіўся ёй крэўным свяжком, але і ў тым, што ён належаў да іншага абраду, чым яна (а Зафей алі нараджэння была.., каталічкай). Феміністычнага адкрыція, прайдла, не адбылося. Праз паўгады дзягучыну змусілі да шлюбу.

Паколькі першая кніга ўжо была ў Вольгі ў руках, Уладзімір Арлоў зрабіў аўтаркам раскошны падарунак: напісаную ўласнаручна рэкамендаци ў Саюз пісьменнікаў. Прайдла, як спарадуны

(1591 г.)

У кнізе «...І цуды, і страхі» гэты верш завяршае тэматычны раздзел «Дабрадзеіцтва». Бо чым, як не цнотай і дабрадзеіствам, ёсць сапраўдная літаратура?

І ў той жа час, падкрэслівае яна, «беларуская кніга будзе ў нас на першым месцы — інакш нельга: паважаем нашу літаратуру, наших аўтараў, нашу гісторыю. Выбачыце, вялікі аддзел, пры ўваходзе, каб пакупнік адразу звіртаў увагу, алчаву наша стаўленне да роднага пісьменства. Беларуская кніга будзе прадстаўлена широкі: мастакская, дзіцячая, навуковая — уся наша кніга!». Гаспадары маюць надзею на плённае супрацоўніцтва як з дзяржаўнімі да прыватнымі выдавецтвамі, так і наўпраст з пісьменнікамі: існуе магчымасць заключыць дамовы з аўтарамі кніг і з фізічнымі асобамі.

«Треба ведаць Кнігі. Траба яе любіць. Гэта незвычайная, вельмі складаная прафесія — уесь дзень на нагах... Прадавец не павінен

стаяць на месцы, ён павінен размаўляць з пакупніком. Ставіцца да свайгі справы з душой важнік ў любой працы, а сасліва — у працы з Кнігай», — дзеліцца спадарыння Соф'я шматгадовым досведам. На самым пачатку новай справы яна, зразумела, хвалюеца: калектыву усведамляе, што да іх працы будзе прынаглінута пільнай юбага інтэлігенцыі, што ад іх чакаюць лідерства і неадъінарных падыходаў, што на іх ускладаюць надзеі па абуджэнні айчыннага кнігагандлю ад шматгадовай сплячкі. Усе гэтыя надзеі вельмі хочацца апраўдаць. Галоўнае — каб быў сілы і спадарожныя вецер.

Калектыву «Новага часу» ад усёй душы жадае новай кнігарні «Кнігі-салон» пішчу ў іх пікавай, патрабнай, але вельмі складанай справе.

КНІГАРНЯ

УТУЛЬНА І ЗМЯСТОЎНА

Дзяцей, а пагатоў — падлеткаў, у кнігарнях я не бачыла вельмі даўно. За апошнія год 10, бадай, ніколі. А тут — адразу троє, дысктууюць над паліткай з даможнікамі па новых тэхналогіях. Паварочаюцца — і тут их позір трапляе на кнігу «М+Ж» Андрэя Жвалеўскага і Яўгены Пастэрнак. Гутарка пераключаецца на амбэркаование нядайнага фільму па гэтай кнізе. Маладыя маці з вазочкамі, пенсіянеры з пакетамі малака, ofісныя служачы — зіркала, увесі квартал прайшоў тут цягам гадзін, заваблены ўсярэдзіну вітрынай, дзе на розных мовах было напісана адно слова — «Кнігі». 5 красавіка «Кніжны салон» на вуліцы Калініна, 5 адчыніў свае дзвёры для наведнікаў.

Ева Вайтускай

ны паразумеліся што да поглядяў на тое, чым ёсьць гандаль кнігамі, і пачалі супрацу. Ціпер у спадарыні Соф'і і ўсёю калекцыйнай ніякім, але ўжо бачным асноўным кірунку, у якіх будзе развівается пісьменніцкі спадарын Соф'я. Тут плануюць пастаўіць камп'ютар з каталогам кніг для наведнікаў, у інтэрнэце будзе прапавядаваць сайт для сувязі з чытачамі, неўзабаве з'явіцца тэхнічнае магчымасць ладзіць супстрочы з пісьменнікамі і іншыя камерныя акцыі. Адна з генеральных задачаў на білбэйшы час — «спарадунак» назыву «Кніжны салон»: кабылоўшы аўтараў, нашу гісторыю. Выбачыце, вялікі аддзел, пры ўваходзе, каб пакупнік адразу звіртаў увагу, алчаву наша стаўленне да роднага пісьменства. Беларуская кніга будзе прадстаўлена широкі: мастакская, дзіцячая, навуковая — уся наша кніга!». Гаспадары маюць надзею на плённае супрацоўніцтва як з дзяржаўнімі да прыватнымі выдавецтвамі, так і наўпраст з пісьменнікамі: існуе магчымасць заключыць дамовы з аўтарамі кніг і з фізічнымі асобамі.

Я пакідаю торбу ў ячыць скову, замъякаю на ключ — і ціпер мае руки свабодныя: можна вольна хадзіць між паліц, гартачыць кнігі... У новай краме пахне свежымі рамантамі, але аўтары на вілевінне на павелічэнне ў Беларусі колыхасці студзіцца з іншых краін: «Самастойнасць развівае больш творчы і аператыўны падыход», — кажа спадарын Соф'я.

На першым месцы была пакупнік, якія пакупнікімі даследавалі падыходам. Уражвае стыль: «Руская мова для замежнікаў», не бачаны мной дагэтуль ні ў адной кнігарні сталіцы. Гэтак падпрымаліца Ала Зміева зрагаўшы на павелічэнне ў Беларусі колькасці студзіцца з іншых краін: «Самастойнасць развівае больш творчы і аператыўны падыход», — кажа спадарын Соф'я.

Гутарка толькі пачала працу, і асартымент пакупнікімі даследавалі падыходам. Уражвае стыль: «Руская мова для замежнікаў», не бачаны мной дагэтуль ні ў адной кнігарні сталіцы. Гэтак падпрымаліца Ала Зміева зрагаўшы на павелічэнне ў Беларусі колькасці студзіцца з іншых краін: «Самастойнасць развівае больш творчы і аператыўны падыход», — кажа спадарын Соф'я.

▶ НЕВЯДОМЫЯ ИМЁНЫ

АМЕРЫКАНСКІ МАСТАКАК З ПАЎНОЧНА-ЗАХОДНЯГА КРАЮ

Сергей Гваздзёў

Год таму ў Санкт-Пецярбургу, а потым і ў Маскве, філіяле Траццякоўскай галерэі на Крымскім валу, прайшла ўзорна падрыхтаваная выстава «Амерыканскія мастакі з Расійскай імперыі».

Экспазіцыя, зладжаная намаганням 30 міжнародных інстытуцый, падтрыманая фінансамі некалькіх буйных карпаратыў, была прэзентавана 80-цца творамі 40 мастакоў з ашшараў былой імперыі і ўчавачкі паказала, чымі намаганнямі Нью-Йорк у другой палове XX стагоддзя спірдуўся ў якасці сусветнай сталіцы абстрактнага экспрэсізму.

Вось некалькі імёнаў мастакоў, якія зрабілі ёй гонар. «Творца жывапісу каліяровага поля» Марк Роткі (Маркус Якавіч Ратковіч) з Дзвінску, славуты Davíd Burliuk, Ivan Dambroўskі — украйнец, відомы пад псевданімам Джон Грэхам, Leon Gaspar — вучань Пэнза, француз з Віцебска, Арчыл Горткі (Востанік Манук Адаян) фантазёр і містыфікатор, які апінуўся ў Амерыцы, ратуючыся ад турацкага генециду, і стаў «мастаком між еўрапейскім і амерыканскім мадэрнізмам», Maxs Вебер, ураджэнец Беластока, «спявак габрыйскай тэмы» і шмат іншых інтрыгуючых імёнаў.

Не маючы намеру рабіць поўны аглед «рускай Амерыкі», прышыніміся на «прем'еры» мастака з Паўночна-Заходніга краю — Мікалай Цыкоўскага.

Імя яго не знойдзеце ў паўплярнай ці мастацтвазнаўчай даведнай літаратуры Расіі ды Беларусі. Першакрынцы ў зоне недасягальнасці, а друкаваныя біографічныя звесткі ў замежных выданнях сіслі-фармальнай і не заўжды дакладныя. Засведчыць асобу, прасвятіце, яе першыя крокі, усталяваць контакты з яго сваякамі, кац хоць пункціра на азначаныя постать мастака дапамагла пастанянна чытака газеты «Новы Час» Аліўціна Сімёнаўна Вячорка, за што мы ёй бязменна ўзялім.

Пачатак

Калі падгонтавым дахам драўлянага дамка на Сіверской, ціпель Ленінградскай вуліцы ў Пінску, у 1894-м ці 1896 годзе, у шматдзетнай сям'і месцічаў: хатнія гаспадары Вольгі Іванаўны Макарэвіч (1863–1942) і сталяра-чырвандроўшчыкі Сціпаны Аляксееўчы Цыкоўскага нарадзілася чацвертае дзіця, ахрышчанае Мікалай, ніхто і думаць не мог, што на небасхіле амерыканскага мастактва зазяла яшчэ адна зорачка.

Мікалай Цыкоўскі. Пензенская вучальня, снежань 1916 г.

Ад пачатку была дарога, што прывяла юнака ў адну з мастацкіх школаў Вільні. «У 1913 годзе разам з Суціным, Крэменем і іншымі, на знак пратесту супраць кансервартыўных метадаў навучання, Мікалай сышоў з вучальні і паступіў у Пензенскую мастацкую вучальню...» — цвердзіць амерыканскія даведачнае выданне. Міркуем, што нарадў ці праваслаўны юнак вучыўся ў літоўскай альбо габрыйскай мастацкай школе. Пэўна, гэта была бысплатная Віленская рысавальная школа, якой у апошні год яе існавання (1915) было

офіцыйна нададзена імя заснавальніку — Iвана Карнілава і Iвана Трутнева. У год эвакуацыі школы Мікалай Цыкоўскі, як і шмат хто з яе наўчэнцаў і працоўных, падтрымліў мітнінгі і грамадскія дысліпути Мікалай быў выбраны мабілізацийнымі сіламі на Чырвоную Армію (РПКА). Відаць, тут, а то мяркую, і згодна з асобы, яе першыя крокі, усталяваць контакты з яго сваякамі, кац хоць пункціра на азначаныя постать мастака дапамагла пастанянна чытака газеты «Новы Час» Аліўціна Сімёнаўна Вячорка, за што мы ёй бязменна ўзялім.

З Вольных мастацкіх майстэрняў, у якіх ў 1918 годзе была рэарганізавана Пензенская вучальня, з атмасферы мастацкіх студый, палітычных мітнінгаў і грамадскіх дысліпути Мікалай быў выбраны мабілізацийнымі сіламі на Чырвоную Армію (РПКА).

Відаць, тут, а то мяркую, і згодна з асобы, яе першыя крокі, усталяваць контакты з яго сваякамі, кац хоць пункціра на азначаныя постать мастака дапамагла пастанянна чытака газеты «Новы Час» Аліўціна Сімёнаўна Вячорка, за што мы ёй бязменна ўзялім.

У 1921 годзе без раздумаў Мікалай рушыў да запаведнай мяты, у знакамітый 2-я Вышэйшыя мастацка-тэхнічныя майстэрні (*Высшие художественно-технические мастерские — ВХУТЕМАС*), статус якіх прыраўнёўваўся да Акадэміі.

Настаўнікамі Мікалай быў знаныя жывапісцы-педагогі: рэаліст, мастак каліяровай лепкі формы Iлья Машкоў і заснавальнік музычнага і элегічнага, майстэрства-пластычнага стылю ў жывапісе Павел Кузінцоў.

За акіянам

У пошуках кавалка хлеба ў 1918 годзе выправіўся на заробкі бацька мастака і знік без звестак. За лепшай долій палицеў у Амерыку брат Рыгор. За «крыжскі міжкі» апінуўся Пінск, дзе хоць і не адна, а з дочкамі паліцаі маці.

Міркуем, Мікалай Цыкоўскі, як і шмат хто з яго знаёмых і сябrou «успрыняў роваваючы з захаліннем, але не цалкам», ці, як тумачылі з савецкім часам ідэолагі, «не змог прыжыцца ў пасляраваючай

рэчайнасці». Склáушы ў 1923 годзе сваю мастацкае начынне і астатні немудрагелісты скарб (у прыватнасці фотальбом, які зараз захоўваецца ў амерыканскіх нащадкаў), з'ехаў у ЗША. Тамтэйшыя інфармацыйна-даведачныя выданні спісля паведамляюць: «У Амерыцы Цыкоўскі пачынаў пісаць карціны ў стылі кубізму».

Мо яно і так. Аўтару ж, апрач адзінкавых рэчай мастака ў стылі моднага тады кубізму, па большасці трапляліся на вочы рэпрадукцыі твораў з прыкметамі стылістыкі неапрымітывізму. У кампазіцыях Цыкоўскага, які ў асобых творах Davíd Burliuk, братоў Рафаэля і Mosesa Сойераў з Tamboўшчыны, шматлікі героі здзяйсняюць вельмі нязначную частку палатна. У творах чуеца адасобленасць і адзінота душаў герояў у шырокім і адкрытым кубізму.

Натуральна, што падчас змушенага адкryцця Амерыкі выгнанікі трываліся адзін аднаго,

пароўну падзяляючы радасці і нядоўгія новага жыцця. Пэўна ўжо з'ялчаны Штатах Цыкоўскія корчат сышоўся з дзіёў вольнінцы стэпу, украінскім патрыётам і радыкам, апекуном Малкоўскага, сябрами Хлебнікава і Кручиных, па сумяшчальнасці яшчэ і «бацькам рускага футурывізму» — Davíd Burliukom, які ступіў на Амерыканскі кантынент годам раней, хоць эміграваў у Японію яшчэ ў 1920 годзе.

Мікалай быў блізкім сябрам неўтаймоўнага Davíd, хросным бацькам ягоных дзяцей і напісаны ў 1924 годзе партрэт яго жонкі — «Марусі Burliuk», Дарчы, гэты «інтэрнацыонал» выгнаннікі з імперіі — Burliuk, Цыкоўскі, Gros, Сойера, і інш. — увека-

помнены ў сюжэтнай кампазіцыі Рафаэля Сойера «Мae сабры. My Friends» (1948). На палатне надпіс-дэвіз: «Сяброўства — віно жывіція».

Амерыка, якую нарадў ці чым-сцы можна здзівіць, захапіла і дзівіла сама. Эмацыйны ўражанні ад сустэрчы з Новым Светам адблісці ў нізы краінайдаў Мікалай Цыкоўскага, прысвечаных Нью-Йорку. У 1931–1932 гадах ён выстаўляеца ў Нью-Йорку ў галерэі Дэнілса, затым у галерэях Чыкага, Філадэльфіі, Лос-Анджэлесе.

Невядома, ці імкнуўся мастак Цыкоўскі, у якога ў 1933 годзе нарадзіўся сын, на раздыму так горача, як гэта рабіў сябра, па візываючай крытыкі, «амерыканскі Van Gogh» Davíd Burliuk. Напярэдадні другой сусветнай вайны той настав падаваў заяву ў генэральнае консульства СССР у Нью-Йорку з просьбай дазволіць вярнутца, але, на шчасце, атрымаў адмову.

Дзікуючы лісту пляменінцы да аўтара нататкі, Вольга і Владзіміра Рудакоўскай-Волчак,

што апрача «савецкага гонару і годнасці» ёсць у Крымінальным кодексе артыкул 58 з падпунктамі аб шпіянах. Тады ж з разоранай вайной Беларусі ў ЗША паліцелі непрачытаныя лісты і нераспакаваныя падарункі.

Мо траба было ў распавесці пра няздэйсненасе. Пря выставу Davíd Burliuk 1962 года, па ягоным выразе, «у піку маскалям», у складзе якіх былі работы Цыкоўскага, пра выставу, якую нақірувалася ў СССР, але даехала толькі да Прагі. Абарвалася нітка...

Нітка зямнога жыцця доктара філософіі Гарвардскага ўніверсітата (1965), дырэктара Тэхаскага музея мастацтваў у Осініне (1970), сабра Нацыянальнай Акадэміі мастацтваў, Нацыянальнага інстытута мастацтваў, літаратуры і супольнасці мастакоў, дойлідаў і гравёршав ЗША, удзельніка прэстыжных аўкцыёніў і выставаў (толькі ў Амерыцы праішло больш за 20 персанальных), Мікалай Цыкоўскага абарвалася ў Вашынгтоне ў 1987 годзе.

з'яўліся дадатковыя штрыхі да экзі眩нага малюнка мастака з Беларусі ды ціслія інфармація пра ягоных амерыканскіх спадчыннікаў.

Лісты ў Беларусь

Сталы жыхар Нью-Йорка, знаны ў прафесійных колах мастак і выкладчык Мікалай Цыкоўскі толькі пасля вайны дадаўся, што пад акупацыяй, у 1942 годзе, памерла маці. У часы апантанай стаўлінскай падбудовы сацыялізму

толькі пасля вайны дадаўся, што пад акупацыяй, у 1942 годзе, памерла маці. У часы апантанай стаўлінскай падбудовы сацыялізму

толькі пасля вайны дадаўся, што пад акупацыяй, у 1942 годзе, памерла маці. У часы апантанай стаўлінскай падбудовы сацыялізму

толькі пасля вайны дадаўся, што пад акупацыяй, у 1942 годзе, памерла маці. У часы апантанай стаўлінскай падбудовы сацыялізму

P.S.

У Вашынгтоне жыве сын Цыкоўскага, таксама Мікалай. Пасля заканчэння Гарвардскага ўніверсітата ён атрымаў ступень доктара філософіі і гісторыи мастацтваў, выкладчыкі гісторыи мастацтваў у каледжах і ўніверсітатах ЗША, быў галоўным кураторам амерыканскага жыўапісу ў Нацыянальнай галерэі.

У Пінску — магілі Вольга іванаўны, маці мастака. Захаваўся ліст, у якім нарадзіўся Мікалай Цыкоўскі. У доме тым да 1950-х гадоў стаяла мэбля, зробленая яго бацькам і вісела некалькі абрэзкоў, напісаных Мікалаем. (Калі і куды яны зніклі, ніхто не памятае).

А яшчэ, колькі месяцаў таму пляменініца мастака — Валянціна Іванаўна Цыкоўская — не абаціла ці з эканоміі пенсійных сроўдкаў паспала іздзінную даваеную флотавану таго драўлянага, крылага гонтам дамка на быўшай Сіверской у Мінск звычайнym лістом. Па дарозе ліст, натуральна, згубіўся.

ПОВЯЗЬ ЧАСОЎ

16

► ВЫСТАВА

НАРМАНДЫЯ ЎЖЫВАПІСЕ

Сяргей Гваздзёў

Выставка «Нармандыя ўжывапісе», адкрытая для наведальнікаў Нацыянальнага мастацкага музея да 25 красавіка, зачароўвае і палоніць.

Пасля экспанавання ў Аўстрыі, ЗША, Італіі, краінах Паўночнай Еўропы і ў Эстоніі ды Латвіі, калекцыя гата стала першай сапраўднай ластаўкай леташніх дамоўленасцяў высокага ўзроўню або франка-беларускім культурным супраўдніцтве.

Назва выставы «Нармандыя ўжывапісе» ўдала адпавядае яе канцепцыі. Гэты ёўрэйскі куток Францыі, паказаны сродкамі новага жывапісу мастакоў XIX — пачатку XX стагоддзяў хораша і поўна. Выставка настолькі пры-

гожая і насычаная, што ўзнікае спакусес называць яе «энциклапедыяй» французскага мастацтва XIX стагоддзя.

Нармандскі краявід з яго рапінамі, берагам і морам, не-бам і малавядомымі таемнымі бакамі існаванія, падпрадкаўнікамі непасрэднай ўплыўні сонца і паветра, «зяліт і неба» неабсяжна разнастайны па сваім кругаглядзе — ад «шпарга імпрэсіянізму» да «перламутравага каларызму» — увекаломіні ўжывапісе. Укладзеная з 80-ці твораў, зусім не-памернага, не эпічнага, а хутчай камерна-лірычнага жывапісу, выставка знаёміць беларускага гледача больш чым з троццяці зоркамі мастацтва XIX—XX стагоддзяў.

На выставе прадстаўлены творы такіх мэтрэў, як Тэадор Жэрар (1791—1824), энергічны і дынамічны мастак высокага напалу жарсці, які лічыцца адным з заснавальнікаў раман-

тычнай плыні ў французскім мастацтве. Жан-Батыст Каміль Каро (1796—1875), мастак, за чымі работамі палівалі Напалеон III і герцаг Арлеанскі. Шарль Дабіны (1817—1878) — сын видомага французскага пейзажыста, які вылужнуўся з акадэмічнай школы і дэязкуючы сваіму свабоднаму, чуйнаму і светаноснаму мазку далаўчыся да імпрэсіяністычнай плыні. Эжэн Будан (1824—1898), мастак-вандрёўнік, прадвеснік імпрэсіянізму і адзін з заснавальнікаў пленернай «Сен-Семёноваўскай школы», чия палітра вібруючых тонаў перадавала трапяткі адцені святла і лёгкіх на люстронай гладзі вады. Клод Мане (1840—1926), знакавыя які не толькі імпрэсіянізму, але і ёсць гмастацтва XIX—XX стагоддзяў, які разглядаеца французскімі гісторыкамі мастацтва як папярэднік лірычнага абстракцыянізму. Рауль Дзюфі (1877—1953), што пачынаў свой творчы шлях

пад упłyвам Будона і Мане, але здолеў распрацаваць свой стыль і данесці да гледача каштоўнасці сваёй душы. Альбер Марке (1875—1947), графічна-лаканічны прадстаўнік мастацтва мадэрну ў яго фавістычнай разнавіднасці, які зазнаў уплыў імпрэсіянізму і з радасцю перадаваў натуру ў розныя поры года, пры розных асвятленіні ці без яго ўгту. Жак Віён (1879—1963) — мастак спадчыннай мастацкай культуры, які імкнуўся інтэрпрэтаваць кубізм як своеасаблівы прагніц імпрэсіянізму.

Апрача гэтых імянаў беларускі глядзач парадуеца і ўзбагаціў знаёмствам з такімі выдатнымі і рознымі мастакамі, як Іаганан Йонкіндам, Фрэнкам-Маерсам Ботгесам, Гілемам Фаусам, Робертом Антуанам Пішонам і іншымі вартымі ўвагі і дэязгнасці.

Як азначыў генеральны куратар, дырэктар калекцыі «Нармандыя ўжывапісе» Ален Тапье, літа-

ратура ўтвораная і «няскорана рамантычная жароўца» пачынае паддавацца імпрэсіяністычнаму парыву. Мастацтва змяненіца сюжетна і прадметна, спаквала ціраеца традыцыі, сканструяваны сэнс «перац тварамі свабоднага натхнення асобы», а інтэрпрэтация рэзальнага чалавека і Бога дадзенай прыроды паступова займае голаўне месца. Зайдросную мажлівасць убачыць і адчуць гэта мае беларускі глядзач.

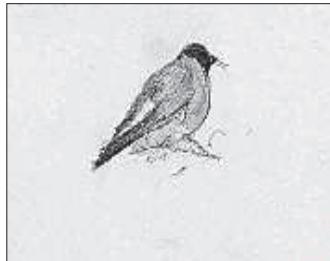
Выставка карысная беларусам і з пазамастацкага, грамадзянскага глядзішча. Свята, наладжаная з ласкі Амбасады Францыі ў Беларусі, даводзіць, як мастацкі збор, запачаткованы ў 1992 годзе, які паўстаў з супольнай ініцыятывы дэяржавных органаў, органаў мясцовага самакіравання, калекцыянеру і аматараў мастацтва, набыў сусветную вядомасць і ўнёс дадатковы выразны штрых у партрэт Нарманды.

► АГЛЯД

НАЦЫЯНАЛЬНЫ МАСТАЦКІ МУЗЕЙ

Побач з экспазіцыяй французскіх майстроў Нацыянальнага мастацкага музея дэманструе не зусім тыповую выставу «Накіды і малюнкі рускіх мастакоў XIX—XX стагоддзяў» (працуе да 24 красавіка).

Валодаючыя вялікай калекцыяй малюнкаў, музей мае магчымасць увесці наведальні-

Аляксей Сцяпанава, Вадзіма Фралова. Асноўная частка графічных аркушоў прадстаўлена ўпершыню.

ПАЛАЦ МАСТАЦТВАЎ

37 на 11 красавіка на Казлові, 3 праводзіць картотэрміновую выставу-конкурс новых імянаў «Belarus Art Week / Беларускі тыдзень мастацтваў».

Мерапрыемства ўваходзіць у Асацыяцыю тыднія мастацтваў, якія адбываюцца ў Маскве, Пецярбурзе, Кіеве, Браціславе, Алма-Аце і Варшаве, што дзе магчымасць пераможцам нацыянальных экспазіцый прадстаўвіці плён сваёй творчасці за мяжой. Такім чынам, наведаўшы Палац мастацтваў гэтымі днімі, можна тапіць на пляцоўку творчага адбору новых імянаў мастакоў, прагненых праславіц сябе і краіну.

Паралельна праходзіць выставачная праграма, да якой творы адбіраліся паводле прайдуў вольнай загіўкі, праца міжнароднага журы ў конкурсах па жывапісу, графіцы, скульптуры, ужытковым мастацтве і фатографіі, і майстэр-класы, да якіх могуць далаўчыцца ўдзельнікі экспазіціі і наведальнікі. Фінальная частка, узнагароджанне пераможці — у панядзелак 11 красавіка з 14.00 па 16.00.

МАСТАЦКАЯ ГАЛЕРЭЯ

Апошні дні ў Мастацкай галерэі «Універсітэт культуры» ў Палацы Рэспублікі працуе не зусім звычайны проект «BY.DEx», там можна пазнаёміцца з сучаснымі накірункамі альтэрнатыўнага мастацтва — творчасцю беларускіх кісткі-мастакоў.

Малюнкі балончыкамі на паверхнях будынкаў, аўтакаў і агародж, часцей несанкцыянаваныя грамадствам, характер, што сталі папулярныя з 1960-х гадоў у амерыканскіх мегаполісах, а затым пашырлілі па ўсім свеце, часам упрыманыя як пратыстычнай ці асацыяльнай з'яў. Маюць адпаведную назыву «Art

Crimes» і часам, па факце выканання, цягнуць за сабой пакаранне мастака.

Але існуе і «легальны» накірунак, у межах якога можна выявіць найперш мастацкі вар-

тасці метаду і эстэтычна пазмагацца з шэрай рэзальнасцю гарадскога ландшафту. Выставка ладзіцца пры ўдзеле нямецкіх партнёраў з Калегі імя Тэадора Хойса.

***

Нестандартныя экспазіцыі, якія раскрываюць творчыя метады «іншых» жанраў мастацтва, дапоўняе паказ плакатаў і эсэў да фільма Валерыя Рубінчыка «+ пра кіно» ў Музеі гісторыі беларускага кіно на вул. Свярдлова, 4. Апрача плакатаў з 6 па 30 красавіка будзцца паказаны эсэў мастакоў па касцюмах і мастакоў-пастаноўчыкаў, што працаўалі з рэжысёрам — Элі Сяменавай, Яўгенія Ігнатьевым, Уладзіміром Дзяменецевым, Аляксандрам Чартовічым.

Падрыхтаваў Аляксей Хадыка

каў у таямнічы свет падыходу да стварэння скончанага твора, свет пошуку кампазіцыйнага рашэння, папярэднія працы з натурным аўтам, нараджэння агульной ідэі твора. У накідах фіксуецца першое ўражанне ад з'яў, самае непасрэднае бачанне руху, настрою, формы, адлюстроўваеца здольнасць творцы зафіксаваць тывя непаўторныя моманты разчайнасці, якія неабходна захаваць ці пераўвасці ў працэсе працы.

Непасрэднасць накідаў можа рабіцца асноўай для эстэтыкі цэлых мастацкіх накірункаў, як гэта выяўлялася ў школах старадаўняга кітайскага і японскага малюнка, альбо, як у ёўрэйскім мастацтве, служыць важнай складовай часткай творчага методу мастака. Так ці іншай, першасныя накіды уводзяцца ў таямнічу творчага методу аўтара, даюць магчымасць ясней адчуць яго почырку, тэмперамент, энергетыку яго методу, характар яго погляду на свет. Лёгкія для упрыманіцца, малюнкі паказваюць няглости шлях пошуку, які творца праходзіць перад стварэннем «вялікай» працы: большасць твораў належыць не мастакам-графікам, а маневітаў жывапісцам.

Набор імёнаў, якія ўключаны ў экспазіцыю, не расчаруе наведніка. Гэта накіды Івана Шышкіна, Яфіма Воліса, Барыса Кустодзіеўа, Філіпа Малавіна, замалёўкі ілюстрацый да твораў рускай класікі Констанціна Рудакова, анімалістичныя малюнкі Валянічна Сярова да баек І.А. Крылова, накіды звяроў і птушак

Пасведчанне № 206 ад 20 ліпеня 2009.

ЗАСНАВАЛЬНИК: Мінскі гарадскі арганізацый ГА ТБМ імя Ф.Скарыны. Адрас: 220005, г. Мінск, вул. Румянцева, 13. Тэл.: 284-85-11.

ВЫДАВЕЦ: Прыватнае выдавецкае ўнітарнае прадпрыемства «Час навінаў».

Замова № 314

Падпісаны да друку 9.04.2010. 8.00.

Наклад 6000 асобнікаў. Кошт свабодны.

Рэдакцыя можа друкаваць артыкулы дзеля палемікі і аргументаў.

Пры выкарыстанні матэрыялаў падзяліцца спасылка на «Новы Час».

Рукапісы рэдакцыі не вірате і не разрізуе мастакі творы.

Чытальныя пошта публікуецца паводле рэдакцыйных меркаванняў.

Новы Час

Масава-палітычна газета

Выдаецца з сакавіка 2002 г.

Галоўны рэдактар

Аляксей Кароль